

27

Noorte Esi

Iligiraamatukogu.
No. B. 5687.

~~577284~~

Ar 921 P.
Noorte

„Noorte Elu“ eesmärk.

„Noorte Elu“ — jällegi uus nimi meie Eesti kristlikude ajakirjade perekonnas.

„Noorte Elu“ ei astu mitte wõistlewas mõttes oma armsate wane-mate seltsiliste — teiste kristlikude ajakirjade sekka, waid kui Jumalast kutsutud abiline kristliku noor-soo tööpõllul.

„Noorte Elu“ tahab olla täieste waba kõigist kristlik-erakondlikuist sihtidest ja pühendada ennast otsekohelisele päästmise tööle, meie kodumaa noorsoo kasuks.

„Noorte Elu“ tahab olla iga noore uskliku ajakiri, aidates noori elu wõitlustes ja kaswatades neid oma nõuannetega.

„Noorte Elu“ peab ühenduse sidet Eesti noorte usklikude wahel.

„Noorte Elu“ toob sõnumid wäljamailt jälgides noorte usklikude liikumist ja üleüldse Issanda wiinamäe tööd üle terve maailma.

Loodame, et meie noorte hulk teda, kui oma head sõpra ja häälekandjat rõõmuga wastu wõtab ja temale sõpru koguda aitab.

TOIMETUS.

Keelpillide töökoda Aug. Kristall

Wäike Pärnu maantee nr. 12,
Tallinnas

Ostab

pikki, walgeid hobuse saba jöhwe
ja keelte walmistamiseks lamba
soole.

Wõtab tellimisi wastu
wiiluite, gitarrede ja mando-
liinide peale.

Noorte Elu

Õesti Noorte Üsklitude

Viidu hääletandja

Nr. 1.

Esimene aastakäik.

1921.

Miks nii noorelt?

S. B. D.

Sagedasti, kui meie oma kaas-noorte poole pöörame ja nende mõtteid Jumaliku asjade peale püüame juhtida, soowides, et nad ennast Jumalale terve südamega äraannaksid, saame neilt küsima wastuse: „miks nii noorelt?“ Ja meile püüatakse seletada, et noorel ei sünni sugugi Jumalat armastada, sest see rõõwida temalt nooruse elulõbu, teha enneaegu rõõmutaks ja kurwameelseks, takistada waimlises kui ka majanduslises arenemises ja palju olla põhjusteid, mis ei lubada elurõõmust noort inimest Jumalat armastada. Inimene wõida küll wähest Jumalast juures käia, kuid wõimalikult erapooletult, ilma et enese sees laseks mõnereguseid õrnemaid tundeid tõusta, sest need olla inimese iseloomu nõrkused, mis tuleksid ära wõita. Wõida ju wähest mõnel hädaajal ehk iseäralisel juhtumisel ka paluda, kuid kõige selle juures pidada inimene alati suutma oma wabadust alles hoida ja ennast mitte millegiga lastma kaasa wiia. Mitmed aga ei soowita usuliste asjadega — kui rumalustega — üldise mingisugust tegemist teha.

Niisuguste küsimuste taga waewlewad isegi mitmed niisugused noored, kes küllalt selgesti kuulewad, et nende hing meeleheitmises Jumala poole kifendab ja mujalt ei ole leida rahu ega rohtu lõhutud südame walusa haawadele.

Wõib olla, sattub see lehele juhtumisi mõne noore kätte, kes siit mitmeid kristlikke soowisi lugedes ka enese hinges kuuleb kerkiwat küsimust: „miks nii noorelt?“

Mõtteid ringi lennata lastes, näen palju noori nägusi. Mitmete filmist wõib alles rikkumata lapselikku puhtust, õnne ja ilmsüütust, kuid ka elutundmatust ja õnnejanu lugeda, kuid neid kuulatades tungiwad kõrwu hääled, mis sedasama küsimust kordawad. Mõnede suust kajab see waljult ja ärawõitmatalt kui kewadine jõgi, mis paisud on murdnud ja wõitjana edasi tormab, teised ütlewad seda pikkamisi, järelemõteldes, mõnede huultel liiguwad sala sofinal samad sõnad, kuna mitmed neid enne sõnadeks kujunemist lämmatawad, kuid ometi on nii mitmel selle, nii tõsise küsimusega tegemist.

Tahaksime ju heal meelel selle küsimuse peale wastust saada. Pöörame selleks kahe tõe allika poole. Unustame korraks tähtsad ja targad professorid, doktorid ja mitmed nende sarnased, selle ülesleidusi ja tõendusid nii palju on ümber liitunud ja igapäew sedasama weel tehakse. See, mis täna kuulus, on wast homme juba oma wäärtuse kaotanud. Meie ei usalda jameil ei ole aega niisuguste tähtsate asjadega nende kõikuwa seletuste juurde peatama jääda, waid kuulame mida meile piibel ja elu õpetawad.

I. Piibel näitab meile kahel teel, et peab ja maksab ennast noorelt Jumalale äraanda ja teda armastada. Esimeseks pöörab ta otsekoheste maanitsuste ja üleskutsetega meie poole, meid Jumala juurde ja Tema wiinamäele tööle kutjudes ja teiseks toob ta meile terve rea mehhi ette, kes elus palju on wõitnud ja kätte

saanud selle läbi, et nad Jumalale noorelt äraandsid.

Loome siin ühe kutse noortele wanast ja teise uuest seadusest.

Kui ma seitsemeteistkümnne aastase nooremehena ühes mitme teise oma kohasega pühapäewatoolist lahkusin, saime kõik piiblid mälestuseks kaasa, mille ette lehe peale oli kirjutatud Sp. s. 8 peat. 17 s.: „Mina armastan neid kes mind armastawad ja kes mind aegsasti otsiwad, leiawad mind!“*) Selle salmi läbi kajab juba kaugest wanast ajast tõutus, et need, kes Jumalat aegsasti — noorelt otsiwad, teda ka leiawad. Mat. 20 p. 1. salmis loeme, et majajand hommitul wälja läks töötegitajid oma wiinamäele palkama, millest selgub, et Jeesus meid juba meie elu warasel hommitul oma wiinamäele kutsus.

Piiblimeeste eluse waadates leiame, et nad noorelt ennast on Jumalale äraannud: Nooremehena lahkus Abraham isamajast kõike mahajättes, et aga Jumala tõutusi kätte saada. Nooremehel Joosepil Egiptuses, kuhu ta oli orjaks müüdnud, läks kõik korda, mis ta ette wõttis, sest Jumal oli temaga. Puhtuse eeskujuna wõidab ta kõige meelitawamas nooruses awatlemised, kuigi ta sellepärast wangikojas kannatada sai, kuid ka seal oli Jumal temaga ja tõstis teda terve Egiptuse walitsejaks. Mooses arwas juba noorelt paremaks Jumala rahwaga waewa näha, kui üürikest aega patu rõõmu tunda, mille tagajärjel ta Jumalaga, kui mees mehega kõneles ja terve rahwa orjakojust wälja wiis. Wäikese poisikesena oli Samuel Jumalale sõnatuuleks ja Jumal awaldas temale nooruses oma suuri saladusi, mis teda õpetas Israeli rahwast ja ka kuningast targasti juhtima. Wäike karjapoiss Saawet astus suure Koljati wastu wägewa Jehoowa nimel ja wõitis mehe, kellega keegi ei julenud wõitlusesse astuda. Sama Jehoowa peale lootes elas ta kõrbes mitmed tõsised tunnid üle, kuid hoidis Jumala ees puhast südametunnistust, nii et ta oma wihase waenlase elu kalliks pidas, kes tema meeswalla alla oli sattunud. Läbi raskuste sai wiimaks karjapoisist kuningas, sest et ta oma Jumalaga elas. Jeremia hakkas noorelt prohwetlikku tööd. Ristiija Johannes algas oma tegewust noorelt. Maailma Onnistegija Jeesus õpetas juba 12 aastasena templis ja lõpetas oma töö tugewamas noores eas risti peal. Timoteus oli noorena koguduste juhataja. Nii leiame terve Piibli täis niusuguseid inimesi, kes noorelt Jumala järele on käima hakanud

ja selle läbi niihästi waimulikku kui ka ajalikku head on kätte saanud.

II. Elu waadeldes näeme palju noori, keda wõiksite wõrrelda lillega aasal, kes kewadises looduses kaebaks: Ma ei taha nurmel istuda, kus õõsised wilud tuuled mind wintsutawad, need samad putukad, mesilased ja liblikad, kes teisi minu lihtsamaid kaaslasti waatamas käiwad, rõõwiwad ka minu õiteste magususe. Ma tahan siit ära ilusadesse waasidesse, kus kerged atna eesriided mind lõunase kõrwetawa päikese eest hoolitseksid, õnnel särawad filmad mind waimustuses waataksid, kuhu putukad, mesilased ja liblikad minu ligi ei pääse ja kus ma õõsiste wilu tuulte eest warjatud oleksin. Seal lähewadki pehmed käed, murrawad nurmelt lille ja wiiwad igatsetud waasidesse, kuhu küll lõunase päikese kõrwetawad kiired ega õõsised wilud tuuled ja külm kaste ei ulatanud, kuid kauaks ei olnud lillil igatsetud olust, waid warsti tõmbas dieke tuhniks, enneaegu wananenult wajus ta pea alla ja kui mitte kellegile tarwilik, sai ta ära heidetud, kuna tema kaaslased nurmel weel alles lopsakalt õitseksid, omad õied ilka laiemale sirutasid ja magusat lõhna enese ümber laiali laotasid, õnnelikud mesilased ja liblikad suudlesid neid peaaegu wahetpidamata ja kandsid nende magusust edasi oma elu tarwitusteks. Nii tunnawad sagedasti noored, et kodu, kus nad kaswanud, nende jaoks liig lihtne on, nad igatsewad toreduste, hiilguste ja lõbude järele, tahawad wabaneda wanemaist päritud kristlikudest waadetest. Näeme ka paljuid, kes elu laia teesi walides endale kõik on lubanud. Noormees lubas enesele jooastawaid jookke ja selle armastajat seltskonda. Ta waewaga teenitud margad walguksid pudelitesse, vähem tarwilised asjad ja wiimaks paremad riided läksid järele. Ühes sellega kadus töö tahtmine ja jõud ning kui ta nüüd kodutalt, terwiseta ja tahtejõuta jooma lõbu tipule on jõudnud, kus ta wõõrast wara näpates sagedasti peab kõhtu täitma, küsime — kes tahaks meist tema sarnatseks saada. Teie wastate kõik — ei keegi, kuid nii mitmed waliwad ometi tee, mis hiigla sammul sinna poole wiib. Sama rada käiwad need, kes liha järele käies sama ja sagedasti weel hirmsama faatuse wastu astuwad. Zeised, kes küll nende asjadesse ei ole sattunud, elawad rahuta, et nii paljud ilma Jumalata inimesed, on ise oma õnnetuma elule lõpu teinud, kuna keegi, kes Jumalat armastas, seda teinud ei ole. Paljud, kes ilmas tarkust püüdsid ja Jumalat salgasid, ei wõi igawikku astuda, sest see neist ärapõlatud

ja salatud Jumal ootab neid seal ometi ees. Igapäew kannab surm palju noori ära, mõnda täiesti ootamatalt ja meie ei või keegi teada, et mina just see ainumas ei ole, kes täna õnnetusest tabatud ja igawikku saadetud saab. Need aga, kes ennast Jumalale on ära annud ja rõõmuga seda aega ootawad, mil nad omaarmastatud Arapäästja juurde saawad, ei kofku ka järsu surmatunni ees ja wõiwad alati rahulikud olla. Elu Jeesuse jälgedes on õnnelik,

lõbus elu, kus ka inimese terwis ja mõistus hoitud saab, mis tema igakülgses arenemises kaasa aitab.

Ka ootab Jumal, et meie temale töötaksime, kuid ainult noorelt ennast Issandale äraandes — suudame seda, sest iga wanuses alatud töö wõib ainult wähe õnnestada.

Sellepärast, et jõuda Jumalale töötada ja ajalikku, kui ka igawest õnne kätte saada, maksab küll noorelt ennast Issandale äraanda ja teda armastada —

Pea kinni, mis sull on.

Noored sõbrad! Kas olete ka saanud midagi Jumalalt? Küll wägagi palju. Olete saanud ajalikku headust, nagu: terwist, rõõmu, sõpru, ehk weel haridust, rikkust ja weel paljugi muud, mida ei jõua nimetada. Jumal on kinkinud teile weel paremat, kui mainitud andid. Kas olete wastu wõtnud kõige paremad annid? Noorte sõbras, Jeesuses Kristus, leiduwad kõige kallimad warandused. Need on püsiwad. Neid ei wõi koi rikkuda ega wargad ära warastada. Igakuks, kes tahab täieste õnnelik olla, wajab neid Jeesuses leiduwaid igawest warandusi. Jäädawat õnne ei wõi saawutada nende waranduste omandamisega, mis meile on usaldatud selle nüüdsse, ajaliku elu tarwis.

Misugused on need waimlised rikkused, mida Jeesuses saadakse?

1. Ärkamine.

Keegi inimene ei tunne sügawamalt iseennast ilma ärkamiseta, mida Püha Waimu mõju korda saadab. Tähendab, ärkamine on and Jumalalt. Ainult õiglaselt ja põhjalikult ärkanud inimene wõib näha oma sügawat ärarikutud olekut ja wiltsust, samati ka äramõõtmata suurt armu Jeesuses Kristus.

2. Pattude andeksandmine.

Kas wõib leida suuremat saawutust inimese

elus? Mõtelge — igawene wang saab igawese wabaduse. Maksuõuetu wõlglane saab kõik wõlad andeks. Kas ei ole imeline?

3. Püha Waim.

Ei mingisugune aade ega püüdmine tee inimese elu nii mitmekülgses, kaunis ja kasulikuts, kui Püha Waim. Tema on elu. Ja kui elu täidab inimest, küll on tema siis rikas. Siis on temal kõik wõimalused edeneda ja õnnelikuts saada, sest elu on loomisejõud, mis wõib talitused teelt maha murda ja ülles ehitada uut, kasulikku ning ilusat.

4. Tulewane au ja hiilgus.

Nüüdses, ajalikus elus saadakse juba tunda, et Jeesus on toonud maailmasse ülirohket elu. See elu pakatab alles siis täieste lahti ja lööb õitsema, kui meie lord pääfeme maitsema seda täielist pärandust, mis meile taewas on walmis pandud. 1. Peetr. 1: 4.

Noored! Urge leppige ainult ajalike andidega, waid otsige jäädawat, igawest warandust. Sina usklik noor! Sinul on need warandused olemas. Pea neid kinni, sest kuusaja püüab neid sinult rööwida. Wõitle head usu wõitlemist! Ole ustaw surmanij!

„Noorten Todistus.“

Elu laened.

Sest elu on ilmutatud ja meie oleme näinud ja tunnistame ja kuulutame teile elu, mis igawene on, mis Ista juures oli ja meile on ilmutatud. 1. Joh. 1, 2.

See saladusrikas allikas, mida apostel Johannes oli leidnud ja millest ta meilegi tunnistust annab, on weel tänapäew awatud. Ta on ilmutatud minule ja sinule, armas noor

sõber, kes ja Jeesust Kristust omaks õnnistegijaks usud. Elu — see katkemata woolus, mis eluandjast, igawest Jumalast wälja hoowab, saab kord Jumala juure tagasi jõudma, kui ta mitte omal ringjookul Jumalikult püüest kõrwale ei saa juhitud. Rahjuks, on wiimane õnnetus juba esimese inimese juures

saadana pettuse läbi juhtunud, kui inimene oma Eluandja vastu uskumataks ja sõnakuulmataks sai. Selle tagajärg oli surm, kes oma kuningliku võimu terwe rahwa üle laien-das. Rooma 6:21. Joh. 8:24.

Tänu olgu Jumalale, kes oma Poja Jeesuse Kristuse läbi meile jälle elu on saanud. Kes teda on wastu võtnud, on omas hinges mait-snud elu ja ühendust Jumalaga. 1. Joh. 5, 12—13. Kallis sõber! Sa mäletad veel praegu seda õnneliku aega, millal sa kuradi ahelast lahti pääsesid, surma hirmust wabane-sid; kui patukoorm sinu südame pealt langes, nagu hirmus raske kivi. See sündis just sel filmapilgul, kui sa surmahirmuga kuradi leerist ära põgenesid, Kulgata risti alla warju otsima; kui sa oma patust weriseks kistud ja walust lõhkewat südant sinna välja walasid. Kui sa oma nutetud filmad ülestõstsid, siis nägid sa waimus üht walumeeft seal risti küljes rippu-mas. Weris, mis ta jalgest, käteft ja peaft alla jooksis, wärwis selle ristipaku punaseks ja lastis ristialust maad. Ta filmad waatasid, kui tulekited, sinu südamesse, mis oli täis hirmsaid asju — patu roojust. Sa nägid, kuidas Ta surma waludes wärises, kuid siiski oli Tema pill täis armastust sinu vastu. Ta käed olid wäljasirutatud, kui tahaks Ta sind oma werise rinna vastu tõmmata. Sinu süda hakkas rindus sulama, kui nägid, et sinu patud teda surma olid saanud. Sa küsidasid ahastuses: „minu eest, minu eest kannatad, oh Jeesus.“ Siis hakkasid waljumalt hüüdma: „Issand halasta, sest ma olen huifas.“ Korraga kuulsid üht armast, tasast häält paluwalt hüüdwat: „Issanna neile andeks.“ — Ta waatas veel trööstiwalt sinu peale ja sa tundsid, kuidas arm sinu südamesse woolas. Sinu roojus ja patt sai selle were armu wooluga ära pestud. Hirm põgenes ja kartus kadus. Sa tundsid omas südames pattude andeksandmise rahu. Sinu filmad särasid päästmise rõõmust, kui hüüdsid: „Oh mis püha ja armast on see paik, elades ei taha ma siit lah-tuda.“ Rõõmupisarad weeresid palgeid mööda alla, kui sa tänu ja kiitusega oma Päästja risti all kummardades wiibisid. Kõik maailma ilu ja patt oli sinu meeleft hirmsaks saanud. Sa töotasid siitfaadik ainult oma Päästjat Jeesust armastada ja Temale elada. Önnis oli see elu, mis sa nüüd maitseftid oma Juma-laga elades. Kõik oli sinu juures muutunud ja uueks saanud. Sinu endine tige ehk äkiline

meel oli alandlikuks ja armastajaks saanud. Kõik wäljaspidine ilu ja uhkus oli unustud. Nüüd püüdsid end seestpidi nõnda ehitada, kuidas Jeesusele kõige armsam tundsid olema. Sinu waitfed tunnid ja minutid said ifta põlwepeal mööda saadetud. Ühtegi päewa ei wõinud sa ilma palweta algada ega lõpe-tada. Ühtegi asja ei tahtnud sa ette wõtta, kui sa mitte ei teadnud, et see Jumala mee-lepärast saab olema. Kui sa omas endises elus kellegi vastu efsinud olid, püüdsid sa nüüd heaks teha. Jumala Waim juhtis sind, et sa nõnda oma Issanda nime wõisid tunnistada ja Tema armastuseft teistele rääkida, mida sa ise omas hinges nii rohkest maitseftid. Sa olid nüüd Jumala laps. Maailmalt ei leid-nud sa omale sõbrust, sellepärast otsisid usk-likude seltskonda. Peagi leidsid teised, kes ka Jumala lapsed olid. Nad rõõmustasid sinu tuleku üle, wõtsid sind lahkelt enda seltskonda vastu ja juhatafid sinule koha, kus sa nendega seltsis Jumalariigi tööd wõisid teha. Siin tundsid sa ühises töös ja ühises koosolekus önnistust, mis sulle nagu kandwaks jõuks sai. Selle juures märkasid — mida rohkem oma lootust koosolekute peale rajasid, seda hooletu-maks jäid sa koduses elus — palwes ja wal-wamisef. Mõnikord oli sull päewal nii fange rutt, et ei olnud aega kordagi põlwili langeda. Sa trööstisid ennaft: „õhtul tahan palwe-tundi minna ja teistega seltsis paluda“. Jõudis õhtu. Olid juba mitmest asjast äritatud saa-nud, mitme asja üle nurisenud. Südamel polnud head, sellepärast ei olnud sinul ta koosolekul — ei tänada, ega paluda.

Kui teised usklikud Jumalat tänasid selle aulise seisuse eest, et nad Jumala lapsed tohiwad olla, et Jumal nii suured tööd nende hoolde on uskunud ja kui nad selle töö korda-minetuks önnistust palusid, siis pidid sa koos-olekust önnistusefta lahkuma. Su süda oli tühjaks ja rahutumaks jäänud; siiski lootsid, et Jumal teine kord sinule önnistuseftikama koosoleku kingib. Käftid teine kord tundi. Langesid juba ukse lähedale põlwili omale önnistatud koosolekut paluma. Astud teiste hulka, teretad kõiki rõõmsaste ja istud oma paika. Korraga tunned oma südame ümber külma udu pilwe. Miski rõhuw asi ümbritseb sind. Heidad pilku oma ümber wiibiwate noorte usklikude peale, märkad, et mõned neift peaaegu maailmalaste farnased välja näewad. Nad on ajaga kaasa sammudes, endid wäljas-pidi ehtinud riietega ja peakatteiga, mis ifegi

fainema mõistusega uskmata inimesed endale ei lubanud, vaid ära põlgasid, kui otskohest uhkust. Rahutuse laene tõuseb ja vajub sinu hinges. Veel tõmbab sinu tähelepanu oma peale mõne noore kergemeelne ülespidamine koosolekul — magusad naeratused ja isekesis sofistamisid. See kõik tundub sulle esiteks võõras. Tuleb koosoleku lõpp. Rahutumalt räägid veel mõne teisega paar sõna ajalikult asjust ja ruttad koju. Tee peal sinu ees läheb

nemad nõnda elada ja ise seal juures rahulikud ja rõõmsad olla — paluda, tänada ja laulda, kuna minule Kolgatal need asjad halvaks ja hirmsaks läksid ja ma tõutasin neid jäädavalt enesest ära! Aga — mõtled ennast rahustavalt, nad on ju ometi Jumala lapsed, võib olla, koguduse ja nooruse ühingu liikmed. Nad ei või siis mitte hukka minna.“ Nõnda mõeldes tõusid sinu hinges laened ikka tormiliseks. Sa ei suutnud arusaada, et sinu

Tallinna Sini-Nõu C. E. noored 1920 aastal.

salgake noori inimesi, naljatawad ja naeratawad waljuste. Sa pead neid võõrasteks ja püüad segamata ruttu mööda pääseda. Warsti tunned ses seltskonnas oma noored õed ja vennad ära, ühed koosolekult koju poole minemas ja teised neid saatmas. Reegi nende hulgast talle sulle: „miks sa täna nii isemeelne oled, et sa meitega ei seltsi?“

Oled kodu jõudnud, kus sa murtud südamega, sügawais mõtteis wiibid. Midagi on südamest kadunud. Ei ole rahu, ega ühendust Jumalaga. Ratsud paluda, kuid midagi on, mis sinu palwet segab. Waldbab kahjutunne, kui ka otsustamine teiste üle: „kuda võitwad

noored vennad ja õed olid juba ennem saadankliku, hukatuse laentega üle ujutatud, kui nende elu sinule kurwa pildi andis.“ Sa ei märkanud nendesamade laente hädaohtu ka enese ümber. Nüüd tuli üks teine hääl sinu hinges kuuldawale. See hakkas sinu ümberpöörmist kahtlustama, üteldes: „ega sinagi suuda kõiki läbi elada, mis sa seetõttu tõutasid; see oli ainult waimustus ja meeletuigutus, aga näe, elu wiib hoopis teistfugusi radasi, nagu sa nüüd teistest juba näed.“

Eks ole sest küllalt, et sa usklik oled. Sinu endised sõbrad juba nüüdki naerawad sinu üle ja peawad sind lolliks. Kui sa nii wäga

pühaks tahad jääda, siis ei kolba sa enam ka usklikude hulka. Mõtle, sa oled alles noor inimene, kellele elu palju võib pakkuda.“ —

Sa tundsid küll, et see oli waenlane, kes seda rääkis. Sa põlgasid ka tema nõuandeid. Aga waata — igakord kui sull nende asjade pärast tuli Jumala tahtmist kaaluda, olid saadana nõuanded jällegi ees. Sa olid juba unustanud igapäevase palwe ja piibli lugemise ehk kui seda weel wiisi pärast tegid, siis ei tunnud sa enam osa Jumalaga. Nüüd jäid wähehaawal ikka Kolgatast eemale. Siis katsusid ennast teiste usklikudega mõõta, et weel nende sarnane oleks. Elu, mida sa Kolgatast olid saanud, hakkas sinust kaduma. Kolgatast lahkudes läts sinu teekond samm sammult alla poole. Peagi wõisid juba naerda, nalja teha, wähe uhkust armastada. Sull tuli mure südamesse, kuidas sinu elu maa peal paremini läheks. Sa unistasid õnnelikust abielust, igatsetid armastust ja püüdsid iseennast meeldiwaks teha. Jumala Waim noomis sind mitu korda waljuste. Sa nufsid ka ja lubasid paremaks saada, aga jällegi langesid nendesama asjade wõrku. Sa ei suutnud neid maha jätta, sest nad olid sinu südames ruumi leidnud. Patt oli sind oma kuningliku wõimu alla wõtnud. Siis tuli weel üks uus asi awalikuks: sa hakkasid jälle surma kartma, sest sinu usaldus ja armastus Õnnistegija wastu oli nõrgaks jäänud. Sa tundsid et sa enam igal tunnil walmistud ei olnud. Sull puudus waimuelu, ehk küll weel uskliku nimi ja kombed alles olid.

Kord lätsid sa jällegi kurwalt koosolekult koju, löid oma testamendi lahti ja lugesid 1. Mõtt. r. 3 p. 1—3 salmini. Raske ohkamine tõusis rinnust — **Ma pean jälle meelt parandama! Ma lähen hukka.** Suur nutt tuli sinu peale. Sa langesid wärisedes filmili maha. „Kolgata, oh Kolgata, minu esimene armsam paik! Kui kaugele olen ma nüüd sinust läinud! Paksud udupilwed katawad nüüd Õnnistegija armsaid filmi, kes kord trööstiwalt Kolgatal minu peale waatasid. Aidake mind, wennad ja õed, ma lähen hukka. Patu laened uputawad mind. Kes wiiks mind jälle Kolgatale, siis tahaksin ikka sinna jääda.“

Kallid noored usklikud! Kui Jumal teile armu annab, seda lugesed, oma hinge seisukorda ülesleida, siis ärge jääge külmalt seisma. Ärtaage üles meeleparandusele, enne, kui hilja on ja teie ehmatanult kord pörgus ärkate. Mõtelge, kuidas teie elu olete saanud, ja

rutake Kolgatale! — Küll on tähelepanud noori, kelle saatus wäga teistest usklikuist ärakoleneb. Nad olid elawad edasipüüdjad ja agarad töötajad, kes koosolekuist palju ei puudunud. Korraga tuli neil kiire tagasi langemine. Mikspärast? — Nende armastus ei olnud mitte juurdunud otsekohe Kristuse sisse. Neil oli kord armastus ja ühistunne usklikude wastu, aga see wõis ka kunstline olla. Kui mitte igal pool, siis pruugib saadan oma suurt osawust ja jõudu just selleks, kuidas noorte usulaewa salakaljude otsa juhtida. Armastus, see nägemata saladus, wõis peagi isiklikuks saada — mõne wenna ehk õe wastu. Aegamööda muutus ta lihalikuks. Kui nad sel põhjusel enam kohast wastuarmastust ei leidnud, algas nende hinges laenetus, milles esialgul ikka teised süüdi olid: Teised ei ostada nende tööd õiete hinnata, ega neist lugu pidada. Teised olla nende üle kadedad, kui nad kõigis asjus, (lihaliku kalduwustes), nendega kaasa ei tunne jne.

Aga wiimaks tuli siiski awalikuks, et neil Jumala riigi kohta õiged huwid puudusid. Selle maailma laened kiskusid neid wiimaks enda keru sisse.

Eks niisugune ole liiwa peale ehitamine, mida ühelegi noorele soowida ei wõi. Matt. 7:26—27. —

Celpool toodud näitustega ei saa mitte tähendada neid usklikka, kes ka kord noorte ridades on wõidelnud, aga wõitjana tormidest läbi jõudnud. Ühed neist hingawad rahu ja puhkawad üürikeseks ajaks oma hoolsa töö waewast. Teised kannawad hõdepäid, mis tunnistab nende truudusest kauaaegse Jumalariigi töös. Paljud on alles keskealised ja noored ning wõitlewad taewase Kuninga ridades, Tema werelippu käes hoides. Nende eesmärk on — wõit. Wõit Kristuse läbi maksab oma elu kuni surmani ära salgada. Kes Kristusega ühes Kolgatal wõitleb, see saab ka tema aulise Ülestõusmise wäest osa; tema pärast on õnnistus, mis Jeesus taewaminnes omastele jättis. Kes alati oma Isa tõutusi ootawad, need saawad sagedaid Nelipühifi üleselada, mille läbi nad ikka uuesti rammu ja wäega saawad ülesehitatud. Nad ei luba saadanale seda rõõmu, et omad filmad temale laenaks, teiste wigu waatama, ehk oma kõrwad kuulama, mis „wendade pealekaebaja“ räägib. Nende filmad waatawad alati Jeesuse — oma usuülesma saatja peale. Ebr. 12:2. Nende kõrwad kuulewad ainult oma

hea karjase häält. Joh. 10:27. Nende usk ei seis mitte kellegi inimese sarnaduse, ega mõne käesolewa aja kombelise usuõpetuse alusel, waid nad õpiwad otsekohese Kristusest enesest (Matt. 11:29) ja kõik nende allikad on Tema sees. Paul. 87:7. Õpet. sõn. 5:18—19.

Jah, Jeesuses Kristuses leidub ainult tõsine eluallikas, mida meie kõigile soowida tahaksime. —

See allikas on mitme eest weel üsna luttus. Ülem I. 4:12. Aga tarwitage selle awamiseks Saaweti koja wõtit. Ilm. 3:7. Jesaia 22:22. Seda leiate ainult armsalt Kolgatakt.

Armsad noored — teie noorsoo ühingute tegewad liikmed! Jseäranis teie peal seisab tõsine kohustus. Teie peale on pöördud mitmete nooremate filmad, et nad teiest Kristuse

meelt ja sarnadust loodawad leida. Hoolitsege selle eest, et teie neid filmi Kristuse peale wõiksite juhtida, nagu meie ap. Paulusest õpime! 1. Kor. 11:1. Hoidke et need wähemad, kes weel kaugemale ei osta waadata, kui teie peale, mitte seeläbi pahandud ei saa, kui nad teie juurest leiawad uhkust, kõrkust, kadedust, lihamoelt ja halpi olemist. Matt. 18:6.

Wõtelge, et mitmed wõiwad seeläbi pühitusest kaugel seista, et nad just teie eluga endid mõõdawad. Ebrea 12:14—15. Paluge igale poole, niihästi koduse elusse, kui ka koosolekuile taewalikt Noorte Sõpra omale kaaslaseks. Tema saab teid aitama, et elulaened teie nooruse laewa ära ei uputa. Olge kõigis tormides oma kalju, Kristuse sees warjatud. Joh. 3.

„Kristuse ja koguduse eest.“

(Üleilmise noorte usklikude liidu motto-sõna).

Taewalikt kutse on üleilma tuhanded noored ja wanemad eluteel rändajad, kelle eesmärgiks on saanud — enda elu ja tulewikku usu peale rajada ja ehitada, ligi wiinud ühe aulise kalli kiwi juure, mis pühas kirjas kui Siooni nurgakiwi tuntud on. 1. Peetr. 2:6.

Prohwet Jesaia ütleb, et see nurgakiwi on aluseks hästi kinnitatud ja lisab juure: kes usub, ei see tõtta teise juure. Jes. 28:16. Apostel Paulus, seda Jumaliku tõde tundes ütleb otsestawat: „teist alust ei wõi ükski seada, kui aga see, mis ju seatud on, see on Jeesus Kristus. 1. Kor. 3:11. Meie C. E. „motto“ ülesseadja Dr. Clark on ka seda alust wäga kallilt hindanud — ja teda elawais wärwes oma lipukirjaks wõtnud. Sellega on temal korda läinud üle maailma noortele Kristuse tunnistust kätte ulatada, nõnda et praegusel ajal igas ilma-kaares tuhanded ja isegi miljonid noored, suure armastuse ja poolehoidmisega, Peetruse wiisil ütlevad: „Isand, kelle juure peame meie minema? Sull on igawese elu sõnad ja meie oleme uskunud ja tunnud, et sina oled Kristus, elawa Jumala poeg.“ Iga noor usklik, kes oma kätt meie noorte wõitlejate ridadele ühenduseks sirutab, peab teadma, et ta sammu teeb igawese elu poole. Ta awaldab seega soowi oma Isandat täieste tundma õppida, kui oma armsamat sõpra, kellele ta oma südame salajamad läbielamised wõib usaldada; kelle

truudus, ustawus ja armastus ialgi ei muutu; kes igasuguses seisuses meile kõige paremat nõu, magusamat troosti ja lähemat abi tahab anda. Et meie peale Kristuse, ei tunne siin taewa all ühtegi teist nime, kelle läbi wõiksite õndsaks saada, (Ap. teg. 4:12) siis wõime kõikidest usu nimetustest, kui alama tähtsusega asjust, takistamata üht ülemat ja tasasemat teed ühenduseks leida. See tee on armastus. 1. Kor. 12:31. p. 13:13. Joh. 14:6. Tema on meie kõikide eest surma läinud, et kõikki Jumala lapsi, kes üle maailma laiali pillatud ja mitmesuguste nimede läbi lahutatud, lord ühte kolkku wõiks koguda. Joh. 11:52.

Et meie niisuure Jumaliku armastuse osaliseks oleme saanud, siis leiame selle seest endale ka otsekoheseid kohustusi. Apostel Johannes ütleb: „Armastagem Teda sest Ta on meid enne armastanud.“ 1. Joh. 4:13. Armastus ajab meid midagi tegema Kristuse eest, kui ta meie südameis elab. Armastus ilmutab meile Jeesuse nime nii auliselt ja kallilt, et meie Teda rõõmuga tahame ülestunnistada, kui oma Arapäästjat ja kõigile tutwustada. Armastus ajab meid oma noori sõpru, kes maailma armastuses ja patu teedel esiwad, hoiatama ja Kristuse asemel neid paluma: Andke endid Jumalaga ärakleitada. 2. Kor. 5, 14—20. Armastus ajab meid maailmast, tema headusest ja rõõmust täieste lahutama ning häbi ja teotuse risti kandes, oma kalli

Päästja jälgedes, Tema järel käima. Armastus kohustab meid Issanda ja Tema püha sõna vastu ustawad ja sõnakuulelikud olema Joh. 14: 23—24. Armastuse läbi on meie eelkäijad usklikud kõiksugu piina ja märtri surma kannatanud, ennem kui nad oma Issandat Jeesust oleks ära salganud, ehk kudagi kurwastanud.

Armsad Cesti noored! Awagem oma südame ussed, et Jumal oma armastust Püha Waimu läbi saaks meie sisse rohkestes walada. Rooma 5:5. Siis leiame suurend wõimalused armastuse läbi Kristuse eest midagi teha.

Uga, meie ei taha ka mitte tähelepanemata jätta oma „motto“ teist poolt, mis kutsub meid koguduse eest töötama. Ka siin ei ole meie ülesanded wähemad, waid nii suured, et seal igapähele tööd jätub. Selleski töös on tänini liiga wähe edu olnud. Eihti ilmub see kurb pilt silma ette, kus meie wiimase aja kogudust Laodicea koguduse jälgedes näeme. Ka selles töös võib ainult armastus meie juhiks ja abiks olla. Meie oleme ka kuulnud küsimust: kuidas wõiwad noorte usklikude C. E. ühingud nii mitme nimelistes kogudustes oma ülesannet täita koguduse eest töötamises, ilma, et neil omawahelisi õõrumisi tuleks? See on mõistetaw, et need küsimused arusaamatuse tõttu maad leiawad. Sellespärast ei tohi meie neist waitides mööda minna. Rahjaks, on palju usklikka, kes koguduse salajaasja kohta õiget walguft ei ole tunnud. (Ewef. 5: 32) waid õfustawad koguduse mõistet, mõne omapäralise õpetuse tõttu, wäga oma koduselt. Nõnda oleme tähele pannud awalduft, milles kogudus on piiratud mõne usu nime seltskonda, mis aga ainult käesolewa aja, ehk lähema minewiku uskkonda esitab. Mõni usklik mõtleb ifegi nii, et just seal seinte wahel, kus mina kummardamas ja Jumala sõna kuulamas käin, on ainult see õige kogudus. Need mõisted ei ole mitte koguduse alg-aja pärandus, waid „teise“ ehk wiimse effituse ajajärgu tundemärgid; nagu meie Õnnistegija ife neid otsekohene nimetab: „siis wõtawad „teised“ teie vastu õelda: waata siin, ehk waata seal.“ Luka 17, 22—23. Kui meie ütlesime näituseks: ainult adwentisti, ehk Baptisti, Methodist, Lutheri ehk mõni muu nimeline usk on see, mis tõstif kogudust esitab, siis wõiksime oma Cesti noored kõik paksu metsa ära eskitada, kust ühtegi wäljaläigu teed ei leia. Issand ütleb: „katsuge kirjad läbi, sest nende sees on igawene elu. Joh. 5: 39;“ Kui nüüd meie

noored hakkaks hoolega meie armast Cesti keelde tõlgitud Piibelt lugema ja ei leiaks seal ühtegi eelpoolnimetud usu nime, kas ei oleks neil siis põhjust, kui nad peale feda, just meie süü läbi Kristuse ja koguduse salgajateks saawad. Teiseks, peakfiwad kõik need Kristuse järelkäijad, kes nüüdsel ajal wäljaspool mainitud usunimetusi on, kui ka esimese ristikoguduse aegsed usklikud ja weretunnistajad, kes nimetatud uskude ajaloosse ei kuulu, kogugusest wäljaseiswateks tunnistatama. Waewalt, julgeks keegi niisuguse otsusega nõus olla. —

Meie C. E. „motto“ sisaldab ka üht selgemat koguduse mõistet, kui eelmised. Nõnda, kui Kristus ife on A ja D, nii mõistame meie ka Tema kogudust, mis Tema lihaks saamise ajajärguga alustud sai, (Matt. 16: 18. kui ühte olewust, kelle algus ei ühegi hoone, ega templi, ega usu nime külge ei saanud seotud. Matt. 8, 19—20. Ja siis kui koguduse täius ilmub, ei saa ka enam midagi selle sarnast nähtud. Ilm. 21, 3 ja 22. —

Kristus maailma Õnnistegija on „üks“ Issand (1. Tim. 2: 5) — oma koguduse peigmees. Tema kogudus ehk pruut on ka terwes maailmas ja ajaloos „üksainus,“ (Joh. 3: 29; Ewef. 4: 4. p. 5: 27, 30, 31, 32), kelle liikmete täis arv ja nimekiri ainult taewast leitakse; kõik, keda Issand ife sinna koguduse juure on saanud panna. Ap. teg. 2: 47, Ebreia 12: 23. Tema päris nime saab Issand ülesnimetama, siis kui Ta temaga kord igaweste saab ühte laulatud. Ilm. 3: 12. Siin maa-peal on Tema pruut aga neitsilikus seisuses, igast usulikust (kiriklikust) seadmifelt waba. Ilm. 14: 4. Ta kannab ühtainust nime omas südames, see on Tema armsa Issa nimi. Ilm. 14: 1. — 1. Joh. 3, 1. Mat. 6: 9. Ta elab nüüd üht warjule pandud elu, mis aga kord Peigmehe ilmumisel kõigile awalikuks saab. Kol. 3. 3—4. Law. laul 45, 14—15.

Nõnda, kui meie C. E. märkis näeme C-tähte C.-sisse mahutatud olema, nii on Kristuse kogudus, kelle liikmed siin maa peal üleilma üksikult ja mitmes wähemas kokkutulemifse kogudustes leiduwad, Kristuse enese sisse ühise suure kogudusena armastuse sees kokku liidetud. C. E. märgi teine otsekohene tähendus ongi: C. täht (ecclesia, greeka keeli — kogudus) C — tähe sees — Kristuses. Nii kui ifu seisab koos mitmeift ifu jagudeft ja peale selle weel üksikuift liikmeift ja soontest, nõnda ka Kristuse kogudus seisab mitmeift wähemaift osakondeift koos. 1. Kor. 12—20.

Ra uues testamendis näeme, et koguduste arv kaswas tarwituse järele, mis maa laugusest ära olenes. Nõnda on ka need kokkutulemise kogudused (Korintuse, Kalatia, Ewesuse, Wilippi j. n. e.) kõik maa kohtade ehk linnade nimele järele nimetud, kus nad asusid, et iga liige oma wõimalust mööda wõis koos käia ja ühiselt töötada selle suure ühise koguduse heaks, kelle waimline nimi ikka „üks“ oli.

Nüüsamati wõiwad meie C. E. ühingud mitmes osakonnas ehk koguduses ühe lipu all, Kristuse ühise koguduse ehk ihu heaks rahulikult ja hoolega töötada, teades, et seks kalliks tööks ei ole ühelegi maapealsele usufeltile, ehk kogudusele rohkem isiklikku eesõigust antud, kui teisele. Kõik need, kes Jumalast on uueste sündinud tunnewad armastuses endid wennad ja õed olewat. Mat. 23, 8—10. Sellepärast ei pruugi meie eneste wahel ühtegi õõrumisi karta. Meil pole siin kellegil oma isikliku huwisi kaitseada, waid Kristuse koguduse kasusid. — Wastane, kellega meil tuleb wõidelda, on Kristuse wastane. Meie eesmärk olgu wõit. Meie peame wõitma pattu, maailma ja kuratit, kes meie hinge waenlane on. Meie tahame tema wangi leerist noori hingesi, kelle eest Kristus surunud, wälja tuua kristliku wabadusele. Meie kohus on neile sõnumeid wiia, et Kristus neid

oma weraga on wabaks ostnud ja tahab neidki omaks pruudiks kihlata. „Meie tahame äratadunud poegi ja tütreid patu urkeist üles otsida, neile Päästja armastusest rääkida ja neid taewase Isa koju juhutada. Usklikkude ülesanne on kuninglikku pulma wõõraid kutsuda, kuni pulma koda täis saab. Meie püham hool olgu seks töötada, et Kristuse pruut ehk tulewane kogudus, kelle liikmed meie kõik tahame olla, kõigist mähkmeist ja kõbiduist wabaneks ja ära tunneks, et Isjandale teda tarwis on. (Luka 19, 33—34.) Meie aeg ja tunnid olgu pühendatud tööle Kristuse ja koguduse eest. Ürkage üles, armsad noored Kristuse eest wõitlejad! Wiimane palaw lahing seisab meil filmade ees. Walwate, walmistage omad lambid; laske oma astjad õliga täita! Ehitage endid kuningliku pulma ehtega! Töötame weel, sest päew on weeremas, jõuab õhtu, kus töö lõpet ja igakuks palka saab. Töötame sõnaga, eluga ja palwega meie kalli kodumaa noorjoo päästmiseks. Iga hing olgu meie meelest wäga kallis. Palume Jumalalt Püha Waimu abi, et ta tuleks ja ärataks weel tuhandeid uuele elule. Selle soowiga sirutab meie C. E. liidu häälekandja kõigile Gestimaa noortele terwituseks kätt ja soowib kõigi usklikkude noortega armastuses ühineda. Joh. P.

Mõned näpunäited noorte usklikkudele.

Arwusta Jumalalaps, aga tea, et arwustus sõdja tuli on, kui ja sellega etteaatlikult ja tagasihoidlikult ümber ei käi, jõõb see, ilma et sa seda märkad, armastuse, alanduse ja tasanduse aegamööda nii ära, et sinu usust paljas leht järele jääb.

* * *

Püüa oma wanematega, iseäranis emaga, kes sinu pärast nii palju waewa on näinud, õige Jumala lapse õrnusega nii Amber käia, et üht ainuist walu joont ega pisarat sinu pärast tema palgele ei ilmuks. Tea, mitmele on need pisarad põlewateks süteks saand, mis südamesse sügawad, walusad haawad on sõõnd.

* * *

Kui üks tõsine Jumalalaps sulle eluteel midagi soowitab, siis ära lahile tänuga wastu wõtta, waenlasele ei ole wõimus antud üht

tõsist Jumalalast oma tööriistaks teiste kahjuks pruukida. Kui aga uskmata maailm sulle mõnda patub ja sinu sees üks waitne hääl hüüab: Kas see Jumalast on? — Jää seisma, ära wõta wastu. Tea waenlane püüab läätse leeme eest sinu esimese poja, Jumala lapse õigust ärariisuda. Ta ei leidnud kahetsmise maad isa juurest, ehk ta seda küll filmapisaratega otsis. — Mu isa on sul aga see ainus õnnistus?

* * *

Waimu hääl südames on kompassi nõel elumerel, mis ainult siis rahulikult õiget teed juhutada wõib, kui ükski magneediline teha — patu himud oma ligidal olemisega teda ei efsita, iga liginew magneedi wägi paneb ta kohe wärisema ja keerab ta õigelt sihilt ära. Jumala laps, kui kompassi nõel — Waimu hääl sinu südames alaliselt rahutu on, kuis wõid ja siis weel sihile wälja jõuda? S. M.

Sonny Krause. †

Meie Issandal on nii mitmesuguseid lapsi: ühed, kes välises ja kõrarikas wõitlustest seisawad ja töötawad, teised kes waitfelt, teadmata ja tundmata paljuist Issandale elawad.

Üks wiimastest oli ka öde Sonny Krause — tuntud ainult wähestest — aga kes siiski elaw Issanda wiinamäe töötajaja oli.

Ta sündis 18. märtsil 1838 aastal ühes Tallinna lähedases mõisas. Tema ema oli usklik inimene, isa elas küll ilma wiisi järele, kuid haige woodil leidis ta ometi oma Päästjat ja ta wõis ka rõõmsas lootuses ja usus siit lahkuda. Neil oli rohkesti lapsi kellest paljud lapsepõlwes surid. Ema usk ei olnud wiljata, kõik lapsed armastasid oma õnnistegijai. Ka Sonny, temasse oli noorelt usu seeme külwatud mis pärast elule ärkas. Seitsemetiskümne aastast astus ta kodukoolitajaks, mis ametis ta mitu aastat töötas.

1879 aastal astus ta Tallinna linna abiandmise seltsi wäikelaste hoide, kus ta tööle asus, sel põllul on ta Issanda abi ja õnnistusega 40 aastat teeninud. Issand on temale ka tema töö wälja näidanud, mitmed tema laste hulgast on nüüd elawad Jumala lapsed. Tema waitne elu oli alaline Issandaga käimine, tema ihu ja hinge jõud oli Issanda teenistuses, kes temale oli öelnud: „Ole mu tallekese karjane“.

Oma sõpradele oli ta emalik taewatee juhataja, alati oli ta lahke ja osawõtklik kui teegi oma ihu wõi hinge häda temale kaebas. Ükski ei läinud tühjalt ära. Waesid ja haigeid ei unustanud ta mitte ära, waid käis neid waata-

mas ja Jumala sõnaga kinnitamas — kuid kõige selle juures oli ta alandlik ja tagasihoidlik. Üksitu hingedega wõis ta palju rääkida kuid suuremais koosolekuis waitkis. Elu oma Jumalaga oli pea asi. Hommiku wara ja õhtu hilja istus ta oma piibli juures ja uuris seda. Tema jõud seisis palwes. — Enne koju wiimist tuli Issand teda haigussega katsuma — kannatused ja walud mis seega tema peale tulid kannatas ta waitfelt ja nurisemata. Oma haiguse ajal lasi ta tihti Saawt. 91 laulu ettelugeda.

Wiimaks 13. weebr. 1921 aastal kell 1 päewal wiis Jeesus teda kui oma wäsinud last, siit mure ja pifarrikka maalt ära.

Waitfelt nagu Jumala laps kunagi lahkus ta siit, selleks et üksford ülestõusta taewalikus nooruses.

Ühiksest aega enne lahkumist palus ta endale ette laulda laulu, mis ka pärast ta puusärgi juures lauldi: „Ben ich nur habe“ — Palwepäew saatsid teda ta armastajad noored ja wanad rahu paita.

Sonny Krause †

Radunud oli Tallinna Sinise-Risti C. E. Ühingu auliige.

1912. aastal kui wend Roosa kes sel ajal pühapäewa kooli pidas, Tallinnast lahkus ja Rärdblasse asus — jäi temal kool ilma juhatajate ja koduta — seal oli Sonny Krause kes need lapsed armastuses wastu wõttis neile iga pühapäew ruumid lubades, neid talwel küttes ja neist noorist kes waitfelt seal jumala sõna õppisid — neist on wõrjunud Tallinna Sinise-Risti C. E. Ühing.

Israël, see imerahwas.

Israëlilt ütleb Jumal ise: „Üks rahwas — imelik, sest ajast kus ta on ja edespidi“. Jef. 18, 2 (Elberfeldi tõlke järele). Ta on maailma ajanäitaja ja ka ajaloo baromeeter. Tema saatus, osa ja töö näitab meile, kui kaugel kell siin maa peal on, ja kas meie ajajärgu lõpp ligi on jõudnud, ning kas pea Issand kui ärapäälisja ja kohtumõistja ilmuma saab. Tema on see wiigipuu, mis äraneetud sai, aga jälle uueste kord puhkeb kui suwi ligineb, ja see riik tulema saab, mille pärast juba pea 2000 aastat igapäew milljonid ja milljonid, kas mõistes wõi mõistmata, paluwad: „Sinu riik“ — öigem: „Sinu kuningriik tulgu!“.

Meie filmade ees sünnib nüüd üks suur ime Juuda rahwaga: äratuiwanud furnute luud, mis Jumal oma prohwetit näha lasi, koguwad endid, ja tulewad iga luu oma luu külge ja sünnitawad üht keha — ihu. Efe. 37 p. Juutidele, kes 2000 aasta eest üle terve maa-tera teiste rahwaste selka laiale pillutati on ilmaõja läbi Palestina, Kaanani maa, mis Jumal ükskord Abraamile, Isaakile, Jakobile, ja nende järeltulijatele töötanud ja annud on, jälle nüüd kui nende kodumaa, kui Israëlimaa, suurtest riikidest tagasiantud ja neile kinnitud. Ja kui Juuda rahwal, kes seeläbi jälle ühendub on saanud, ka weel aastade wäl- tufel waim, see on Waim Jumalast, peaks puuduma, siiski on see kõik Jumalast, mis sünnid on. Tema wägew käsi on selle töö juures, kui Ta ka ise weel warjul on, ja warjule jääb, nagu Tema seda ise meie ajast ette- tuulutada on lastnud. „Ma seisan rahul ja waatan omal asemel“ (Jef. 18,4). Siiski aja- pööre on tulnud Paganate aeg saab pea täis ja mööda. (Luuka ew. 21,24). Siis saab see riik tulema, mis kuningas Nebufadnetsar omas unenäos nägi, ja mis terwet maailma täitis. Ja sünnib, nagu prohwet Taaniel kirjutab: Ja waata, üks tuli taewa pilwedega kui inimese poeg. Ja Temale anti walitsus ja au ja kuningriik, ja kõik rahwas, suguwõsad ja keeled peawad teda teenima. Tema walitsus on igawene walitsus, mis ei lähe mööda, ja Ta kuningriik ei lähe hukka“. Lään. 7, 13, 15, Jumala riik peab maa peale tulema. Kui ka nüüd weel, nagu meie seda Jumala sõnast teame, üks rida aastaid selle rahuriigi üles- seadmiseni mööda peab minema, sest et enne seda weel Kristuse wastase aeg tuleb, (Joann. ilmut. r. 13, 11—18.) mille eel tõsi-

sed usklikud, kes ühendatud isekeskis Jeesuse Kristuse koguduse — Tema pruuti kujutawad, ärawõetakse igawese õndsusse, siiski on see meie filmade ees selge, et meie ühe suure ajapööre ees seisame (Jef. 57, 1).

1) Israël minewikus.

Meie ei mõtle mitte lugejat waimus kaugele selle aja sisse wiia, kus Jumal juutide esiisa Abraami uuest Kaldea rahwa linnast wälja wiis, et ennast temale ilmutada (1. Mos. 12, 2. 3). Jumal andis Abraamile Kaanani maa ja ütles: „Sinu soole tahan Ma seesinatse maa anda.“ (1. Mos. 15, 18 ja 5 Mos. 11, 24.) „Siit kõrbest ja Liibanonist, jõe, Wratti jõe juurest tagumisest merest saadik, peab teie raja olema“. Selles töötud maas, mis ilalgi weel täielikult Israëli walitsuse all ei ole seis- nud, kuid siiski kord seisma saab, olid tell ja altar „Jumala sõbra“ tundemärgid. Tell tun- nistas, et Abraam ennast kui wõõras seal tun- dis olewat, kus Jumalat mitte ei tuntud, ja Altar, et tema igawese Jumala austaja oli. Pärast poole kuuleme meie Israëli lapsi, Abraami järeltulijaid, waraode ille all Egip- tuses ägawat. Jumal aga tõttas omas armus neile appi ja wiis neid Egip- tuse orjamajast wälja. See oli siis.

Si mēne Juuda rahwa wäljarändam-
mine wõõrsilt Kaanani maale.

Meie seisame nüüd kolmandama wäljarän- damise ees. Aga enne kui meie olewikust rää- gime, peatame weel kord lühidalt selle esimese wäljarändamise juures. Jumal lasi Moosese läbi rahwale ütelda: „See kuu peab teile esi- mene kuude seast olema“. See oli siis üks pööre nende ajaloo. Israëli rahwas pidi kui üks äralunastud rahwas oma esivanemate maale rändama. Aralunastamise aluseks aga oli neile, roojastele, üks tall, ilma wigata. Selle weri sai terve perekonna äralepituseks iga Israëli mehe elumaja ukse peale riputud. Selles weres seisis ärapäälisise kindlus. (2. Mos. 12, 13). Aralepitud perekond pidi nüüd teele walmisolles ennast äraküpsitud talle sööma- ajale kokkutoguma. See tall, kelle weri neid ärapäälisitud oli, andis wanale ja noorele jõudu tee peale. Ja kui käst wäljarändamiseks tuli, läksid nad teele, ning Jumal käis nende eel läbi Punase mere ja kõrbe. Selle tee peal õppisid nad oma kangekaelset südant tundma,

aga ka Jumala südan, täis pühadust, armu ja truudust. Ja Jumal andis neile Moosese läbi omad käsud ja püha paiga telgi. Raanani maal on Jumal neile pärast veel kohtumõistjad, kuningad ja prohvetid annud. Nõnda oli Israeli keskel Jumala troon. Laulja võis tõega ütelda: „Sa oled ühe viinapuu Egiptusest siia toonud; ja oled paganad äraajanud ja seda istutanud“. (Laul 80, 9). Kuid Jumal pidi pea kaebama: „Aga mu rahvas ei võtnud Mu sõna mitte kuulda, ja Israel ei tahtnud mind mitte“. (Laul 81, 12). Preestrid langevad ära oma pühast seisusest, Jumala käst sai murtud, kuningas seisus ärateotud, prohvetid äratapetud ja riik kahets osaks lõhki ristud, — Juuda kahesuguharuga ja Israel ehk Samaria kümne suguharuga. Kümne suguharu kuningad olid enameste kõik ebajumala austajad, ja ka Juuda kuningate keskel oli ebajumala teenijaid. Prohvetid, keda Jumal omas pühas vihas ja walutawas südamas, aga ka täis armastust ja kannatust, ikka ja ikka Juudas ja Israelis ülesäratas, said ärateotud ning äraheidetud, ehk küll nad rahwa patu pärast nutsiwad. Seal tuli wiimaks Jumala kohus, esiteks üle kümne suguharu — Israeli, kes Assiriasse wangi said wiidud, siis ka üle Juuda, kahe suguharu, kes Babiloni wangi wiidi. Nõnda oli Jehoowa auärawalitsetud rahwa seast ärataganenud, ja siis hakkas paganate aeg peale. See aeg ei ole veel mitte lõpule jõudnud. Selles ajas seisawad, nagu Jumal oma sulase Laanieli läbi ettekuulutada lasti, neli ilmariiki: Assiiri-Babilonia, Meda-Persia, Greeka-Makedonia ja wiimaks see kõige waljum nende seast — Rooma riik, wiimase walitfuse all sündis ja sai ristilöödud Messias.

Kümne Israeli suguharu ei ole enam omast wangipõlwest tagasi pöörnud, nad on Aasia rahwa merde ära kadunud, neid on teaduse mehed Indiaist, Jaapanist ja Koreast tagaotsinud. Jumal aga teab neid omal ajal rahwaste seast välja tuua: — Nõnda ütleb Issand Jehoowa: „Waata, mina wõtan Joosepi puu, mis Ewraimi käes, ja tema seltsimeeste Israeli sugu harude puu, ja tahan need panna teise juure, Juuda rahwa puuga ühte, ja neid teha üheks puuks, ja nemad peawad üks olema mu käes“. — „Ja Mu sulane Saawet peab nende üle kuningaks olema, ja üksainus karjane peab neil kõigil olema. Ja Ma tahan nendega rahu seaduse teha, üks igawene seadus peab nendega olema; ja Ma tahan neid ajutada, ja need paljaks teha, ja oma püha paiga

nende seffa panna igaweseks ajaks (Esef. 37). Aga enne kui wõtsi Saaweti soost — meie teame kes see on — Jeesus Kristus — mõlema haru, Israeli ja Juuda, üle kuningaks olema saab, ja enne kui Jehoowa tempel uueste ülesehitakse, jaawad üle kümne suguharu — Israeli rased karistused tulema, teiste rahwaste seas: „Ja tahan teid wäljasaata rahwa seast, ja teid koguda maade seest kuhu teid on laiale pillutud, wägewa käega, ja wäljasirutatud käewarrega, ja wäljawalatud tulise wihaga. Ja tahan teid wiia kõrbe, kus rahwast on, ja seal teiega kohtus käia suud suud wastu. Ja tahan teid lasta wiitsa all käia, ja teid wiia seaduse sidsesesse. Ja tahan wastupanijad teie seast puhast ära saata, ja need, kes mu wastu üle astuwad; sealt maalt, kus nemad aset on, tahan ma neid välja tuua, aga Israeli maale ei pea ükski tulema. Sest minu püha mäe peal, ütleb Issand Jehoowa, seal peab Mind kõik Israeli sugu ühes teenima seal maal“. (Esef. 20, 34—44). Kuna mõlemad Juuda suguharud Persia küniga Korese ajal aastal 536 enne Kristuse sündimist Paabeli wangist oma maale tagasi rändasid, ja nimelt kahes jaos, esimene ülempreestri Joosua ja wüürst Serupabeli juhatusel, teine waga kirjatundja juhatusel. See oli siis.

Teine wäljarändamne wangist esijade maale.

Ja ehk küll Esra ajal altar uuesti ülesseati et Jehoowale ettekirjutatud ohwert tuua, ja ehk küll prohwetide Aggai ja Sakaria maanitsusel tempel uueste ülesehitati, ja ehk küll usklik Neemia ühes teiste ustawatega ärarikutud Jerusalemma müürid uueste korda seadis, siiski langes Juuda jälle pea wanade patuteedele, nagu meie prohwet Malakia seda nii südanlligutawalt kirjeldab.

Ja kui aeg täis sai, ja Jumal oma Poja maailma saatis, et seda tõutust, mis Tema esijadele annud oli, täita. Luka 1, 68, 79. Seal lisas Juuda selle esimese patu, ebajumalateenistuse juure, mis pärast ta niikaua wangipõlwes pidi olema, veel selle teise hirmsama patu, Messiasse äraheitmise. Nagu ükskord Jakobi pojad oma wenna Joosepi, keda isa nende juurde oli saatnud, kaewu wiskasid, raha eest siis äramüüsid ja tema kuue were sisse kastetult isa kätte saatsid, nõnda on juudid Jeesuse kohta, keda Jumal-Isa kui igawest Lunastajat saatanud oli, hiiidnud: „Meie ei taha mitte, et see sinane meie üle peab walitsema“. — „Tema weri tulgu meie ja meie laste peale“. Jumal

on seda hiiuet kuulda võtnud. Ja üks raste karistus tuli rahwa peale, raskem kui ial elades. See karistus hakkas peale Jerusalemma linna ärarikkumisega, ja weelgi pole see täiesti möödas.

2) Israel olewikus.

Jumala karistus tuli Juuda rahwa peale umbes 40 aastat peale Kristuse ristist löömist, Jumal wiititas weel oma karistusega. Ajalugu ei tunne üht sündmust, mis hirmsam oleks olnud, kui Jerusalemma ärarikkumine. Kiwi ei saand kiwi peale jäetud. Linn ja tempel seisivad waremetes. Selle linna pikal ümberpiiramise ajal on rohkem kui üks milljon inimest oma elu kaotanud. Kes roomlaste käest ärajooksta oli saanud, kes linna ümber terwe metsa rististi ülesseadnud olid, linnast põgenenud ärahukamiseks, see sai pärast orjuse äramüüdnud. Tuhanded saadeti Egiptuse mäekewandusse ja kiwimurru, teised tuhanded said kõige madalama hinna eest orjakauplejatest kõige kolme maailmajao turgude peal äramüüdnud. Umbes 90.000 Siioni poega ja tütarid said sel wiisil terwe maailmale Juuda riigi ärahawitamise tunnustajateks, kelle õiget kuningat ta enese alamad roomlaste kätte ärahukamiseks üle olid annud, kes siis omalt poolt Juuda rahwa otsust terwe maailmale wälja kuulutasid pealkirjaga ristipuu peal: „Jeesus Naatsaretist, Juuda rahwa kuningas“. Aga kui nüüd küll Juuda riik ärahawitatud oli, siiski ei olnud sellega ta rahwas mitte otsas. Wiimane astus nüüd kui „see igawene juut“, nagu rahwasõna seda ärälõpemata, kodumaata juudi sugu nimetab, oma rändamise teele läbi wiie maailmajao“.

Juutide ajalugu on, nagu keegi öelnud: „Üks päikese all 2000 aastat wältaw kurbmäng, mille sarnast teist ajalugu ettetunna ei wõi. Jumal aga ei lasse seda „ime rahwast“ ära kaduda, nagu see nimelt paljude teiste suurte rahwastega sündinud on, kelle wägewa walitsuse alla Juuda ennast tahtmata painutama on pidanud, kes aga ühe teise järele aegamööda maailma näitelawalt sootumalt ära kadunud. Digusega on üks meieaja teadusemeestest öelnud: „Üks imede ime Jumala ettenägemisest ja walitsusest, palju rohkem kui Noa laew, Lotti naine ja Moosese põlew pööras, on minule iga juut.“ Jah, tõeste rohkem kui kõik see: ta on üks tunnustus terwe maailmale, kui aga wiimane seda näha tahab et piibel tõde ja Jumala sõna on, ja et Jumal dige on.

Wäljaspoolt langeb juutide, nagu kõige teiste rahwaste, ajalugu kolme järku, wana, keskmine ja uus. Wana kestab Jerusalema ärahawitamisest kuni Rooma riigi langemiseni. Keskmine — Germaani suguharude fisiserändamisest endise Rooma riigi osadesse ja arablaste wäljalaotamisest Aasias, Ahwrikas ja õhtu Euroopas kuni 18. aastasajani, kus Prantsufemaal werine rewolutsioon lahti puhkes. Uus aeg hakkab siis selle nimetud kohutawa ajaloo sündmussega peale, mis juutidele wabaduse alguse tõi, kuid weel mitte nende tagasiusamise lõppu. See saab Jumala sõna järele juutidele ihulisel ja waimlisel alles siis lõppema, kui nemad Teda näha saawad, keda nad läbi pistnud on. Sak. 12, 10. Ja kui Jumal nende seest kiwise südame ärawõtnud ja ühe lihase südame annud on. (Efsk. 36, 26). Siis saawad nad ütlemata: „Sa oled sandid inimesed lastanud meie pea peal sõita; meie oleme tule ja wee sisse saanud; aga Sa oled meid wäljasaatnud, et meie kõik rohkete saanud. (Laul 66, 12).

Selles eimeses juutide ajaloo järgus sündis talmud, see inimlik kaitsemüür ärapillatud Juuda rahwale. See on suur rabide kogutöö, umbes kaheksast aastasajast. Üks töö täis kõrget tarkust, minewiku, olewiku ja igawese aja kohta, läbiõpimitud kuiwade õpetustega ja seadustega ihu ja hinge kohta. Milljonidele juutidele seisab kahjuts talmud kõrgemal kui Jumala sõna. Talmudi uurimine on neile kõigile üheks kindlaks teeks igawese elusse. Kahjuts on selle raamatu seest aastasajad juudid omale põlgduft Kristuse, ristiinimeste ja üleüldse kõige teiste rahwaste wastu sisse imenud. Talmud langeb kahte osasse: esimene Mischua — õpetuste sõnadega, ja teine Gemara — nende õpetuste äraseletamine rabide poolt terawa mõistuse, teaduse ja osawa naljatusega. See kinnitus aga, et juudid ühel omal iseäralikul pühjal Kristlaste werd pruugiwad on täieste ilma mingisuguse aluseta. Ja siiski on see kaebtus ikka ja ikka üles wõetud. Minewa aastasaja keskpaikas sündis selle kaebtuse tagajärjel Damaskuses üks hirmus juutide tagasiusamine, mis läbi Prantsufemaa, kelle walitsuse all sell ajal Damaskus seisis, peaaegu sõja sisse listud sai Inglismaa, Austria, Preisi, Wene ja Põhja-Ameerika Üh. riikidega. Ka Wenemaal sündis mõned ajad tagasi selle kaebduse põhjal kuulus Beilise protsess Odessas, mis wägise kohutawaks juutide taga-

kuusamiseks püüdis minna, mis õhtu Euroopas ärewust sünnitas.

Teises ajajärgus näeme meie juba juutifi kui wahelkauplejaid teiste rahwaste seas ülestõuswad, ehk küll weel tagakuusamiste all. Nad pidid kui üks ärapiolatud orjasugu, neile selleks määratud linnajagudes elama. Alles üks rahwa koosolek Pariisis 1791 a. sügisel, pärast rewolutsiooni, kaotas Prantsufemaal kõik need waljud eriseadused juutide kohta ära. Saksamaal oli juba enne seda kirjanikude kaastegewusel, kes kuulsa teaduse mehe juudi Mooses Mendelsoniga sõpruses seisis, mõnda head otsust juutide wabastamiseks läbiwiinud. Tuhanded teaduse järele jäänud juudisugu noored mehed, kes siitamaani talmudi õpetuste all ärganud olid, said nüüd Saksamaal ja Austrias waba teaduse ja kunsti tõsiseks poolehoidjaks. Sellest ajast saadik õhtu ja hommiiku Euroopa juutide wahel üks lõhe tekkinud. Tahame meie Jumala kariliku, tõsiselt juutifi tundma õppida, kellel weel üks põlew igatsus on oma esijade maa järele, ja Israeli troosti, Messiaist ootawad, siis peame meie neid hommiiku Euroopast otsima. Hingamise päewal, ehk Sabbathil on seal juutide linnafestest waitne. Heidame meie pilku ühe juudi elumajasse, siis näeme igalpool üht walge puhta linaga kaetud lauda, mille peal hingamise päewa küünlad põlewad, kuna sinagogidest meile see wana laul wastu kõlab: „Tule sõber, juba jõuab Sabbath kätte, tõuskem ülesse, wõtkem teid pruutlikult wastu“. Saulu lõpus seisawad järgmised sõnad: „Minu usklik süda näeb Betlemma trooni peal Isai poega!“ Aga see ei ole mitte see äratõõdetud Jeesus Naatseretiist, kes Betlemmas sündis, kelle peale nad omas laulus mõtlewad. Jumal peab seda neile weel ükskord ilmutama. Ra riiete poolest lähwad hommiikumaa juudid

teistest lahtu. Poised kannawad pikad ülepõlwe ulatawad tuued, peas kannawad nad „Jumala kartuse“ mütsikest ja parema ning pahema kõrwa ääres üht pika juukse lokki „Peies“ — „Teie ei pea mitte eneste juuksid ärapiirama.“ (3 Mos. 19, 27.) Üks waga juut ei ole üialgi ilma peakateta, ja üks abielunaine kannab alati üht parrutat. Nende koolides saab ikka weel Jumala sõna seletustega ja pärastpoole talmud hommiikust kuni õhtuni õpetud. Wiimane piirab kui üks kibuwitja tõkke oma rikkaarwuliste õpetustega ja keelustega, tera et juudamehe elu sisse. Nemad on tõeste Jumala karistuse all üheks rahwaks saanud: „Mis laiali saanud ja ärakooritud“, ja üks rahwas: „Imeline sest ajast kus ta on ja edaspidi, üks rahwas käsust, käsu peale, ja äratallatud.“ (Jes. 18, 7 — Elberfeldi järele.) „Ja nõnda saab Jumala sõna neile olema: käst käsu peale, õpetus õpetuse peale, piisut piisut seal, et nemad peawad minema ja tagasi komistama, ja äratõõdetama, äralämmatud ja kinniwõetud saama.“ (Jes. 28, 13 — Elberfeldi järele.) Meie mõistame waga hästi, mis Peetrus juutide õpetuse kohta on ütelnud: „Mis ei ole meie wanemad ega meie suutnud kanda.“ (Apostl. teg. 15, 10.)

Õhtumaa juudid rõõmustawad endid kahjuks rohkem oma suurte waranduste ja istanduste üle. Hommiikumaa juudid kardawad, kõige pigistuste peale waatamata, seda hirmust põlgdust, mis nende peale langeb, kui nemad oma esijade usust ärataganewad. Nemad on siis oma isa ja ema südamest lahti kistud, ristitud juut on üks „Meschummat“, see on üks ärataotatud. Siiski on Jumalal, nagu apostel Paulus seda kirjutab: „Nõnda on ka nüüd sellinatsel ajal sugu üle jäänud Jumala armu ärawalitsemise järele sugu ülejäänud.“ (Särgneb.)

Tõsine wabadus.

Kui Poeg teid wabaks teeb, siis olete teie dieti wabad.
Joh. 8, 36.

Kõik inimesed, ilma erandita, jäänutawad wabaduse järele; juba nende hinge on asetud tung wabaduse poole. Kui, pitaldase wangisolemise järele, ennetähtaega wabastud wang uuesti sisselastmisi paludes koputab wangimaja wärawate peale, siis ei ole temas surnud tung wabaduse järele, waid wangis wiibides on ta, wõib olla, peale mitmefordsete luhtlainud põgenemise katsete, ufu kaotand — kord

weel wabaks saada. Sellewasta aga omis unistustis maalib kõige ilusamad ja, ehk küll meie arwates, lapselikumad pildid wabast elust, mida tema loodab kord kätte saawat. Wabaks saades ja selle unistud ilma ette reaalselt seisma jäädes, ei osta mõned neist kohmetuses midagi ettewõtta, saawad pettemuste osalisteks ja ahelate wastu käsa wäljasirutates, toowad ohwriks waba elu oma ilusaile unistustele.

Kõikides on püüe wabaduse poole, aga kõik ei mõista mitte wabaduse all ühte ja seda-

jama. Nagu wangil kõigefõrgem wabaduse aste on — kord rohelistil aasadel ja sulisewate ojade kaldal kõndida, mida meie, nõnda nimetud „wabad inimesed“ sugugi niitihiti millegiks ihaldawats wabaduseks ei pea. Kui meie haktame kõnelema meid rõhuwaist asjust, milledest wabaneda tahame — siis tekkiks sellest suured nimekirjad.

Mõnest wabanedes leidub ikka ja ikka uusi, millede kammitasft pääseda tahame.

Mis on siis wabadus?

Kus ja millal algab tõsine wabadus, mis meid rahuldaks?

Ühist ja kindlat wastust ei ole selle peale antud. Mõnede arwamise järele on wabadus elu, kus inimesel enam midagi waja ei ole, kus enam ei tärka ühtegi soowi (Zenon). Teised, selle wastu, leiawad wabaduse selles, et võib teha mis iial tahad (Rabelais). Ehk, nagu seda Reclus ütleb: „meie ideaal seisab nõudmises iga inimesele täielist wõimalust anda wabalt omi mõtteid kõigis awaldada.“ Engels ütleb: „See on inimkonna üleminek paratamatuse riigist wabaduse riiki, kui tegewuses olewad seltskondlised jõud saawutawad soowitawa teadwuslise tagajärje, kui inimesed teadwusliselt teewad ajalugu.“

Nii seisab wabadus nende arwates, kõige walitsewa mõju mahapanemises. Oma „Mina“ täieline ainuwalitus, selle peale waatamata, et see teiste huwisid riwab. Ei ole siis ime, et isikud, kes selle wabaduse kätewõitmise oma ülesandeks on teinud ja wäewõimuga püüawad teostada, paratamata teiste inimeste wabadust kitsendawad.

Nad rajawad oma wabaduse tihti enesearmastuse peale. Nii kirjutab John Hendry Makay: „Egoism toob inimestele täielise wabaduse ja, ühes sellega, lõpuks õnneriigi.“ Mats Schtirner leiab, et ei maksa otsida seda petlikku wabadust, sest kui tahetakse wabaneda kõigist sellest, mis meid rõhub, siis mitte wabanemise ehk mingi wabaduse aate pärast, waid sellepärast et meid rõhutakse. Seepärast tuleb ennast wabastada ja wabastada wäewõimuga.

Anarhistlised ja sotsialistlised õpetused wastawalt ka wabadust ellu wiia katsudes, tegelikult rõhuwad ja häwitawad teisa oma „Mina“ wabaduse pärast. Nende õpetused sisaldawad wahest küll ilusaid sõnu, lubades inimkonda wabastada paratamatuse kammitasft, lubades täielist isiku wabanemist; aga abinõud, mis nad seks pakuwad, kaotawad weel rohkem

ilmaft wabadust, tihti ka wõttes inimestelt wabaduse eladagi.

Oletame, et inimene saab milgil teel wiimaks nõnda wabaks, nagu nende õpetused õpetawad, et ei ole peremeest ega sulast, ei rikkast ega waest. Aga kas inimene oleks siis juba waba, kas ihaldatud täieline wabadus oleks kätte saadud?

Raugeltki weel mitte. Nad oleks endiselt ühiskonna orjad. Sel puhul maniwat, anarhistlise õpetuse kohast, ühiskondlist korda peawad nad, kui ainuõiget wõtma, sest seda korda wäewõimuga muuta püüdes, efektiivad nad jälle wabaduse mõiste wastu.

Need inimesed oleks ikka ajakõidikus. Kui paratamata wanne lasub nende peale kaduw aeg. „Aeg, mis käes — on kaduw, mis möödaläind — on kadund, mis tuleb on teadmata“ (R. Kallas).

Kõik, mis see sotsialistlikes wabaduses elutsew inimene teeb — kaob. Ujahammas murrab kõik maha. Inimene ehitab hoone teades, et ometi see hoone langeb warsti kokku. On tema siis waba? Kas aja kõikkaotaw walitsus tema peal ei lasu; teda orjastates?

See inimene pole wabanend ka surmast. Mitte üksi tema töö ei kao, ka tema ise kaob. Kas võib wabadusest kõnelda, kui kõik istuwad rongis, mis ligineb purustatud fillale. Kõik teawad seda, et sild purustatud ja surm möödapääsemata. Misiki wõim ei peasta enam rongi ja ta lendab edasi . . . ligemale surmale — purustatud fillale.

Kas on nad wabad?

Oh ei! . . . Keegi ei taha surra, ka see inimene, kes wabatahtlikult oma elu wõtab. Tema wihtab ainult elu, mis teda rahuldada ei jõudnud. Aga kohutawat surma kondist kätt kardab igauks, kes weel mitte ei ole surma Kristuse läbi ärawõitnud.

Mis õnne wõiwad inimesed maitseada kõiges ühiskondlikes üheõigluses ja wabaduses, kui nad asuwad nagu surmamõistetud ilusas ja hästi korraldatud wangihoones. Tihti katsuwad inimesed surma ja tema tulekut äraunustada. Ehitawad ja töötawad nagu kõik kestma jääks ja nad alati oma kätetöowilja maitsema saaksid. Katsuwad kaugele ajada mõtted surmast, aga wabadust sellega ikka ei saawuta, waid langewad weel ühe orjastuse — enesepettuse sisse.

„Sotsialism ja anarhism peawad, kas lahtiütlemata kõigist sõnadest wabaduse üle, kõigest katsetest reaalselt inimesefugu wabastada — ehk

omandama sarnase ilmawaate, mis teeks mõstetawaks ja põhjendatuks, nii surematust, kui ka surma kui wälise nähtuse äraaotamist." (W. Ern).

Beel rõhub inimest pime paratamatus. Meie näeme, et kõik on põhjuslikes wahekorras ja sünnib kindlate seaduste järel. Need põhjused ja seadused on meile täielikult teadmata. Kõik ilm on kui üks suur masin, mis produtseerib — ei tea mida ja — ei tea kuidas. Meie näeme ainult mõnda hammasratast, mis suure kiirusega keerlewad oma wahetele paljud kistudes neid purustades. Nende wiimaste seas oleme ka pahatühti meie. Näeme kuidas meie soowid, plaanid ja unistused kokkulangewad, kui karpsooned wõimsate hammasrataste wahel; näeme kuidas häwineb meie eluõnn. Aga miks? . . . Selle peale ei wõi wastust anda mingi teadus. Kõige täielikum ühiskondline kord jätab wastuse wõlgu ja inimesed on wangis suure saladuse all, mis neilt nende wabaduse riisub.

Kas ei ole wiimaks täieline wabadus üks kätte saamatu unistus? Ehk on tema ainult siht, kuhu peame alati töötama, mis aga meie ees ühes meiega edasi läheb, ilma et meie temale ligemale jõuaks.

Püha kiri näitab aga, et on olemas siiski

wabadus ja seda wabadust wõib kätte saada. „Ja saate tött tunda ja tõde peab teid wabaks tegema“ ütleb Kristus (Joh. 8, 32). Meie saame wabaks, aga enne peame meie tött tunda wõtma. Misjalgune on siis see tõde, mis meid wabaks teeb? See peab küll wägew tõde olema, sest meid pole fenni wabaks teind ei mingid õpetused, ei werised rewolutsioonid, ega ühiskondlised wabariigid.

Wabadus oli olemas eimesel inimesel enne pattu langemist, sest wabadus on iga Jumala näo järele loodud olewuse pea tundemärk. Esi-

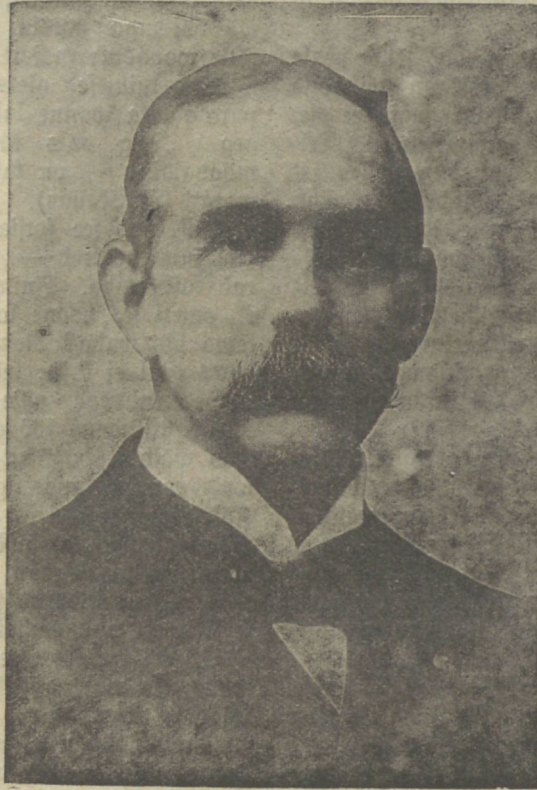
mene inimene oli waba surmast ja ühes sellega kaduwuse seadusest. Temal oli wabadus pattu teha, wabadus ka armastada. Jumal ei tahtnud oma kätetööd millegiga orjastada. „Tema tahtis inimese wabat armastust, et wabalt inimene lähets Looja järele“ (Dostoewski). Oli kaks walida — patt ehk armastus. Kas eemale Loojast, ehk Tema järele. Inimene walis eimese ja langes. Tema oli wabalt walind, aga aga seda, mis jumaliku loomu wastu, mis oli

inimeses leiduwa jumaliku omaduse — wabaduse wastu. See walik oli inimese wiimane waba samm. Nüüd oli ta käsu all, mis ta elu wiimastesse peensus-tesse tungis. Ta oli looduse seaduste ori ja pidi palehigis omale leiba teenima, wõideldes karmi loodusega.

Aga juba alguses oli Jumalal parem nõu langend inimesega. Kohe peale wabaduse taotamist töötas Ta nuhtluse aega kord lõpetada ja uuesti wabadust anda. Kui Sõnariisistisambas suri ja aega ning surma wõitis, siis läks töötus täide ja wabadus sai meile uuesti antud.

Wabadus, mis ilmas oli enne pattulangemist, oli Adamal antud ilma wiimase otsekohese soowita, ta oli kui elaw õhk temasse puhutud. Aga uuesti sünnitunud wabadust peab igaüks isiklikult minema ja wõtma selle käest, kes teda ilma tõi.

Nemad saawad wabaks, kaduwuse mõiste neid enam ei orjasta. Kes Kristust wastuwõtawad, need omandawad wäärtused, mida koid ei jõe ega rooste riku. Kristuse pärast on nad kõik pühkmeiks arwand. Aineline wara ja rikkus ei wõida neid enam oma külge. Au ja kuulsust, mis wahest küll aastasajad kestwad, aga kord siiski ununewad, need inimesed taga ei nõua. Nad on ainult seda omaks tunnistanud, mis igawesti kestma jääb. Jumaliku

Dr. F. C. Clark. C. E. liikumise algataja.

armu, mis millagi ei tustu, on nad pärand igaweseks ajaks.

Kristus kannatas, suri, aga tõusis üles ja wõitis sellega surma. Tema näitas meile sõjariistad millega igaiüks meist wõib surma wõita ja igawesti elada.

Olles kindlas lootuses tulewase elu ja pealegi õnnerikka elu peale, kaotab lihalik surm kõik oma lohutawuse. Tema muutub ainult sammuks ühest toast teise üle usse läwe, sisseminekuts eestojast kõige uhkemasse ja toredamasse wäljaehitatud kuninga troonsaali. Surma kartus siinses elus on wõidetud ja tulewase elu kohta on kindel lootus, et ta igaweste kestma saab.

Elu on igawene — ta kestab hõeladel igaweseks piinas ja kahetsemises, aga wabadel inimestel — igaweseks õnnes ja kiituses nende Päästja ees.

Kristuse usuf on ta põhjuste saladused Tema wastuwõtjatel end awand. Wiimased teawad miks pärast on nad ilmas, teawad selleks, et wiia maailma täielist tõde, headust ja ilu, mis omakord Jumalaga ühenduses olles Tema käest saawad. Nad on sild Jumala ja nähtawa

maailma wahel. Inimeste läbi peab kõik maailm päästetud saama; kõik loom, kes inimese langemise läbi ka häwitawa needmise alla langenud, loodawad inimese läbi kord oma täielist päästmist leidma.

Meie ei ole enam orjastud saatuse mangukannid. Meie wõime Jumala läbi, temaga ühenduses olles, maailma üle walitseda.

Kas see suur ülesanne ei pane meid inimesi järele mõtlema ja ei kohustaks rohkem oma wabanemise ja kõige looduse päästmise peale mõtlema.

Tõsist täieliku wabadust leidub ainult ristiusus. Ristiust on wabaduse usf, sest wabadus on temas piiratud ainult armastusega. „Ristiust on wabaduse ja armastuse usf“ (Verdjäew).

Kui keegi tahab oma loomuliku tungi wabaduse järele rahuldada, ei peaks tema otsima kõrwalisi teid, mis soos lõpewad ja mitte ihaldatud wabaduse juurde ei wiia, waid wõtma wabadust sealt, kus ta on talle pandud. Ta peab wõtma wastu Isanda ja tema Waimu omaks tunnistama, sest „kus nüüd Isanda Waim on, seal on ka wabadus“ (2. Kor. 3, 17).

E. Aber.

Waike wägi.

Looduse kõigesuuremad wäed on waikeed. Walgus on hääleta, aga iga päiksekiirel on imewägi. Külmal töötab waikeelt, kuid loob kõigesuuremad jäämäed. Waikeelt tõstab soojus weepiisid merest õhku, kust nad allatules — tuhandeid jõgefi mägestikutest woolama panes — merde hoowawad. Leadmatalt ja hääletult saadab süda soojad eluwoolud läbi soonte, ja meie elame, mõtleme ja töötame. Mõte on waike. Riigimees istub oma waikees lambris ja töötab poliitika wälja mis terwed rahwad ülesse tõstab ehk alla tõukab. Oma laboratoriumis jutustab lahutusteadlane loodusega, mis temale waikeel häälel peidetud warandustest räägib. Loodus saadab oma suure ja peene töö waikeelt korda. Nastaajad tulewad ja lähewad: päikene järab taewa kummil, mets ja wäli ehiwad endid roheliise kuld-ehetega, wili idaneb ja küpsseb — kõik sünnib waikeelt, nii kui hommikune koit.

Kui Salomoni templit ehitati, ei kuulnud ühtegi haamrihoopi, kõik sünnis waikeelt. Aga kui wiimane kivi pandud oli ja ehitus lõpetatud — kolafid juubelihüüded. Ajaloolised

pöörded ei sünni mitte ainult suurükimüürina ja wägitagede läbi. Rewolutsioon ei seisa mitte ainult meeleawaldustes, waid wabadus — on warjul töötanud. Ta on kurbtuseõõ tugewatega läbiwõidelnud, kuni ta wõidu sai. Jumal ei ole mitte sagedasti kuuldawal häälel kõnelenud. Wäge ei wõi kuulda. See on üks peenikene ilmutus. Tasane sõna ja nägemata waim räägiwad. Ainult üks kord kuuldus Siinai müürin, aga waikest häälel on igal ajal kuulnud.

Usf on waike. Usf, siis sünnib süda uuesti — uueks loomaks Kristuse Jeesuse sees. Looduse tugew wool saab ärawõidetud. Pimedus kaob. Patukoorem weereb ära. Rahujõgi jookseb hingesse. Jeesuse käes on kõik wägi. See on temale isast antud. Abita naisterahwas puudutas waikeelt Jeesuse tuue palistusesse ja sai terweks, kui meie seda nõuame siis saab meie jõud uueks. Kõik on wõimalik sellele, kes usub,

Jeesus liigub meie seas. Tema on ajaloo waike wägi. Armastuse allikas, mis igawestest mägedest wäljawoolab, woolab waikeelt, aga wastuseismatalt inimlikuse kõrbemaadesse. Meie armastame selle jõu peule mõelda, mis

Valumehe sees elab. Tema riist on wäe märgu-
lauaks ja juhatajaks — saanud. Meie usume
Tema sisse.

Armastus on jõud, tema töötab waikselt ka
kannatuste sees ja tungib ülesse Kristuse suure

jõu saladustesse, nii et tema, maa pealt üles
tõustes, wägew on kõiki enese juure tõmbama.
Teda himustame meie üle kõige. Meie igatseme
näha teda oma lippu üle kõige maade ja ini-
meste südamete tõstwat. „Korjets Seger“

Üleilmiline noorte usklikude liikumine.

C. E. liikumise algus.

Aastal 1881 sündis Maine riikis, Portlandi
linnas, suurem usuline ärkamine kus mitmed-
kümmend hinged, iseäranis noored, patutundmi-
sele tulid ja endid täiesti Jeesusele Kristusele
äraandsid. Et ärkamise aegul kindel juhatus
wäga tähtis, siis wõttis Willistoni koguduse
juhataja, usuteaduse doktor, pastor Francis
E. Clark, noorte juhutamise oma peale. Selle
Jumala mehele oli ilmutatud kallis plaan
noorte kogumiseks, usuelu rajamiseks ja edasi
kasvatamiseks. Waimliselt, kui ka teadusliselt
noorte hingeelu tundes, jõudis Dr. Clark otsusele,
et kõige parem abinõu noorte edasi wiimiseks
ja kasvatamiseks usuelus on töö. Noortele
peab nende kohast tegewust ja tööd kätte juha-
tama. Töös õpiwad nad kaastundma, kan-
natama ja armastama. Noorus ei wõi käed
ripped seista, waid tema peab aina liikuma,
püüdma ja arenema. Noorus peab töötama.
See on tema loomusund. Puudub nüüd uskli-
kuil noortel, kes ilmlikust tegewusest lahkunud,
nende osawuse ja waimuannete kohane töö
Jumala riigis, siis pakub saadan neile peatselt
jälle oma tööd ja makjab neile palga igaweses
hulatuses.

Dr. Clark selgitas noortele Jumalariigi töö
kõigis lauses, kuulas usklikuts saanud noored
üle misluguses tööharus keegi wõib ja soowib
kaastöötada. Noored, kes endid ühte ja see-
samasse tegewusesse ülesandsid, seadis ta gru-
pedesse ehk komiteedsse, nagu neid esialgul
nimetati. Meie maal ja Põhjariikides nimeta-
takse neid komiteesi toimkondadeks.

Nõnda sündisid esialgul järgmised toim-
konnad.

Haigete ja waeste awitamise ehk
päikesepaiste toimkond. Selle toim-
konna tegewus oli pidada iseäralist hoolt nende
eest, kes tunnewad endid usus nõrgad olema,
neile läheneda, neid õhutama ja kinnitama ja
nendega Jumalat paluma. See toimkond on
ka otseselt heategew asutus. Tema ohwerdab
ise ja kogub lisaks rikkamaillt inimestelt heataht-

lisi andeid (rahas ja ainetes) ja jagab neid
waestele, jalutamaile, pimedaille ja muile wigas-
tele ja tööjõuetuile inimestele, sellejuures mitte
unustades neile waimulike laulsi laulda ja
hingele õnnistusest rääkida. Ta püüab rõõmu
päikese kiireid kurbade südamesse heita. Sellest
on see toimkond ka oma ilusa nime saanud.

Pühapäewakooli toimkond. Tema
ülesanne oli saata ja tuua pühapäewakooli neid
lapsi, kes kuskil pühapäewakoolis ei käi ja töö-
tada pühapäewakooli juhatajate ja õpetajatega
ühes igal wiisil pühapäewakooli kasuts.

Laulu ja muusika-mängu toim-
kond, kelle ülesanne oli: laulude muretse-
mine koosolekuile; laulu- ja mängukoos-
asutamine ja arendamine.

Misjoni toimkond. Tema tegewus
oli: korralikult misjonilisi ettekandeid koguda;
seltsi liikmeid igal wiisil misjoni tööga tutwusa-
tada ja huwitada; kõige tarwiliste abinõudega
toetada kodumaalilt, kui ka paganamisjoniit.

Selle toimkonna tegewus oli: korjata
lillesi, nagu kõnetooli kaunistamiseks ja haigetele
jagamiseks, pühapäewaste Jumala teenistuste
järele.

Heakirjanduse toimkonda koondasid
endid need noored, kes soowisid ja tegid otsu-
seks kõige paremal kombel edustada heakirjan-
duse — raamatute ja ajakirjade lugemist. Tema
püüab teha, mis iganes wõib, Jumalariigi
töös edustawa kirjanduse laiali lautamiseks,
niihästi oma seltsi ja koguduse liikmete keskel,
kui ka väljaspool neid. Kõige esiteks soowitada
noorte usklikude häälkandjat ajakirja ja koguda
sellele tellijaid.

Kasinuse toimkond — pidas omaks
ülesandeks teha mis iganes wõimalik kasinuse
elu kaswamiseks seltsi liikmete keskel, samuti
uhkuse wastu wõitlemiseks.

Teadaande toimkond. Selle toim-
konna tegewus oli: koguda teateid noorte usk-
likude seltside ehk ühingute tööst, kõigis maailma
jagudes ja saadud teated seltsile üle anda.
Selle jaoks tarwitati 5 minutit aega iga koos-
oleku algul.

Walwe toimkond esitles uusi liikmeid seltsile, tutvustas neid seltsi tegewusega ja endiste liikmetega ja toetas armastusega igahüht, kes kuidagi leigust ülles näitab liikme lubaduse pidamises ja kohuste täitmises.

Tutwuse ehk läbikäimise toimkond. Selle toimkonna kohus oli: edustada läbikäimise ja tutvustamise lahkeid kombeid, terwitada koosolekuile ilmunud wõõraid ja awitada liikmete isekeskist tutvunemist juhtuwail jutuaamise wõimalustel, mille jaoks tarwitati koguduse poolt ette nähtud filmapilke.

Täidesaatew toimkond ehk seltsi eestseisus.

Sellesse toimkonda kuulusid koguduse jutluseja ehk wanem ja seltsi esimees, kirjatoimetaja ja laekahoidja oma abidega; peale selle eritoimkondade juhid. Kõik tööd plaanid, kawatsused ja korraldused, rewideerimise puutuwad asjad jne. kaaluti täidesaatwas komitees wõi eestseisuses läbi, kes nende kohta, kas eitawa ehk jaatawa otsuse andis, enne kui neid seltsile ette pani. Mingisugused asjad ei wõinud otse kohe — s. o. ilma eestseisuse eelotfufeta, seltsile ettekantud saada.

Igasse komiteesse ehk toimkonda sai 3, 4, 5, 6 jne. liiget, kes seadsid ühe enda hulgast toimkonna juhiks. Nad otsustasid üheskoos kawakindlalt seda tööd teha, milleks nad tundsid endal annet ja Jumaliku kutsumist olewat, (nagu Rooma 12:4 loeme).

Kõik komiteed ehk toimkonnad andsid täidesaatwa toimekonnale (eestseisusele) iga kuu lõpul kirjaliku aruande läinud kuu tegewusest ja töökawa, eelmiseks kuuks.

Nõnda oligi, tegelikult elu läbi, nagu iseenesest sündinud esimene noorte usklikude selts ehk ühing.

Selts pani omale nimeks: „Kristlik edasi püüdmine“. Inglisekeeles: „Christian Endeavor“ lühendatult C. E.

Et esimene selts ingliskeelse rahwa keskel sündis, siis on see nimi C. E. ka wõetud rahwuswaheliseks nimeks. Nimi „Kristlik edasi püüdmine“ ongi ajakohane nimi. Tema pole mitte surnud nimeks jäänud. Seda tõendab meile hiljem noorte usklikude C. E. liikumise rutulise laiali lagunemise ajalugu. 40 aasta jooksul on see liikumine tunginud peaaegu kõigi rahwaste ja keelte seffa. Praegusel ajal on noorte usklikude ühendatud C. E. seltsid ehk liidud olemas 83 riikis ehk mais. C. E. ühinguid ehk seltsi on terwes maailmas 79.804 — ühtekokku ligi 6.000.000 liikmega.

Wististi wõib seda laialilagunemise kiirust seletada osalt sellega, et tema pabub noortele usklikudele selget ja otsekohest arusaamist Jumalariigi tööst, mitmes eriharus. Ei ole enam paremat kristliku töö korraldust leitud „tõsiusklikude“ jaoks, kui see toimkonde süsteem. Temas leiab iga usklik, olgu ta loomu poolest suuremate, ehk vähemate waimuandidega warustatud, hõlpsaste seda tööd, mis ta wõib teha. Ei wõi nimetamata jätta. et ülesrääkimata palju on Jumalariikis kallist aega kaduma läinud ja mööda lennanud juft selle läbi, et usklikud, aga iseäranis noored ei leidnud omale Jumalariigi tööd. Nad katsusid üht, ja proowisid teist tegewust, üksikult siin ja seal, ilma kindlama korralduseta, kunni tahtejõud rauges ja wiimaks on mitmed kaebanud, et Jumal pole neile töötamiseks waimuliku annet annudgi. Sellest on järeldunud mõnel ka see mõte, et ainult jutlustamine ehk Jumala sõna kuulutamine on Isjanda wiinamäe töö. —

Teiseks tuleb tähelepanna, et selles töökorralduses ei paista filma mingit erakondlist sihti. Sellepärast on tema ka wastuwõtmist leidnud mitme nimeliste ewangeeliumi usu koguduste poolt terwes maailmas, nagu: Ewangeeliumi wabakoguduste, Methodisti, Baptisti, Kongregatsionalisti, Bresbüterjani ja Lutheri kirikus. Kõik töötawad ühe ja sellesama esimese seltsi põhikirja järele, muidugi mõista, igalpool oma koduste oludega kokkukõlas. Terwe usklik ilm on tänulit wiinamäe Isjandale, et Tema kord Dr. Clarki läbi niiselle töökorralduse on awalikuks teinud, mis sell wiimajel kurjusrikkal ajal wäga tarwilik on.

Rolmandamaks märkame, et selle liikumise sees lehwib armastaw, wennastaw ja ühental waimline jõud, mida ka tuleb üheks teguriks lugeda tema laiali lagunemises. —

Noorte usklikude C. E. seltside lipukirjats on tõesti: armastus, wendlus ja ühendus.

Kristuse ja Tema koguduse töösse mobiliseerituna, iga selts omas kohas ja koguduses ühtwiisi töötades, wõiwad C. E. seltsid wennalikku wahelorda tunda, wälimiste usunimepele waatamata; sellejuures igahüks oma koguduse kasuks töötades, sest nende motto-sõna on: „Kristuse ja koguduse eest.“ Nende ühenduse tähtsam sited ja tegusjõud on: Ühine armastus Kristuse wastu, mis on kinnitatud ühise lubaduse, ühise töowiiisi ja ühise nimega. Eks ole igal tõsiusklikude kogudusel eesmärgiks: usuteel edasi püüdmine.

mine, eneste elu pühitsemine, waimuelu arendamine ja hingede päästmine Kristuse sees. Ainult selle ühise eesmärgi ümber keerleb C. E.-laste tegevus — Kristuse ja koguduse eest. C. E. liikumise ühendus ei sega ennast koguduse põhimõtteisega ega liikumise korraldusega. Temal on küllalt ruumi töötada oma eesmärgi saavutamiseks. Ta jätab noortele usklikutele wabaduse astuda just sinna maapealsesse nähtawasse kogudusse, kuhu Jumala sõna ja Püha waim teda juhatawad, eestkätt selle eest hoolt kandes, et nimed oleks taewas üleskirjutud. Maapealne usunimi ei ole lõheks ega armas-

ärkamist, täielikku äraandmist Isandale, uuestisündimist ja Jumala lapses saamist, nagu see sündis esimese seltsi liikmetega seal Portlandis. Seks uuestisündimiseks ei tule koguni mitte pidada mõnda dogmalist seadust ehk talitust, mida mõni õpetus kinnitab, waid terve elu peab olema uueks saanud. Hingelik pööre peab olema sündinud inimese elus, mis waldub kõige enne neis wälimistes tundemärkides et: C. E. seltsi liige ei wõi enam minna teatri, kinosse, tantsumajadesse, ega mujale ilmaliku lõbu kohtesse, kus ta käis enne usklikuks saamist, „sest see on temale patuks saanud.

Allika Baptisti koguduse C. E. ühing.

tuse rikkujaks, sest Jumala asja wõib edusdada ainult armastaw wägi, ei kunagi mingisugused wastandid ehk surweabinõud. Kui on usklik ehk nende kogudusi, kes C. E. liikumisega kaasa pole tunnud, ega temaga ühinenud, waid selle wastu seistes, usklikuid noorsoo seltsi korraldanud, siis ei awaldu ses muud põhjust, kui arusaamatus ehk erakondlik leppimatus, millest wiimane, nagu teame, ei woola wälja armastuse algallikast — Kristusest. C. E.-lased on sihiks wõtnud rohkem neid armastada ja nende eest Jumalat paluda, kes ühist noorsoo tööd weel ei mõista, kuni Isand neile ka seda ilmutab. Nõnda on ka wiimastel aastatel mitmes riikis sajad kristlikud noorsoo seltsid C. E. liitu astunud.

Neljandaks teguriks wõiksime pidada seda järelandmata tingimist, et C. E. seltside tegevad liikmed, olgu mis usunimeliste koguduste keskel tahte, peawad olema tõsiusklikud. Nad peawad olema omas mõistuse-realistes elus läbielanud: „patutundmisele tulekut ehk

Nüüd pruugib tema kõik omaid wabad minutid ja tunnid Isanda wiinamäe tööks teiste hingede päästmiseks ja enese elu pühitsemiseks.

Ei tema enam suitseta tubakat, ega joo joo-wastawaid jooke, waid tema hing saab täiesti rahuldatud Jumala sõna lugemisest ja kuulamisest. Ta saab osa hingelikust Jumala õnnistusest ja Püha Waimu rõõmustamisest, mida ta maitseb igapäewase palweelu läbi.

Nähtawaks waimuelu mõõdupuuks ja wahitorniks on C. E.-lastel nõndanimetatud liikme lubadus, millele nad liikmeks astudes alla kirjutawad. See kohustab neid igapäew piibelt lugema ja Jumalat paluma, koosolekuist osa-wõtma, kristlikult elama ja kohusetruult Isanda tahtmist tegema wiinamäe tööks. See kõik pole mingisugune iseäraldus, waid harilik ja algusest tuntud ristiniimese igapäewane elutingimine ehk juhtnõu. Kui see raske tähta, ehk läbiwiimata näitab olema, siis annab see tunnistust, et wahimees on uinunud, waenlane saanud

fisfetungida ja uskliku hingeelu oma wangistawa mõju alla wõtta. Usklik noorus, kes tahab olla elurõõmus ja ülesehitatud sisemise, Jumaliku eluwäega, ei wõi iseeneft Jumala sõnata ega palweta ühtegi päewa mööda saata.

Noorte usklikude seltsides ehk ühingutes on weel olemas poolehoidjad ehk proowiliikmed. Need on ausad noored, kes weel ei wõi endid Jumalalasteks tunnistada, kuid soowiwad kristlikus töös tegewad olla. Nad saawad tegewate liikmete, kui ka koguduse poolt palwe kätel kantud, kuni õnnistuse lootuse omandamiseni. Esimestes seltsides andsid ka poolehoidjad liikmed lubaduse, mis neid kohustas korralikult koosolekuil käima ja seltsi sibile wastawalt endid ülewälpidama.

Usklikud, kui ka wanaks saanud tegewad liikmed, kes ei jöua enam seltsi järjekindlaist koosolekuisst osa wõtta, kuid armastawad noorte tööd ja soowiwad sellega ühenduses olla, arwati a u l i i k m e t e h u l k a.

C. E. liikumise üleilmiline jaotus.

Üleilmiline noorte usklikude C. E. liit järgneb järgmiselt: a) liitudeks maailma jagude järele. Nõnda on olemas Aasia, Aafrika, Austraalia, Ameerika ja Euroopa liidud oma keskjuhatustega. Euroopa liidu keskjuhatus asub Genfis, Schweitsimaal. Tema eestseisja on pastor Ernst Sauvin; b) peale selle on olemas riikide liidud igas maailma jaos, nagu Euroopas: Inglise, Saksa, Prantsuse, Schweitsi, Itaalia, Norra, Soome, Eesti, Läti, Poola ja muis riikides, kes samati oma keskjuhatuste kaudu isekeskis ühenduses seisawad. Tegelikult seisab see ühendus selles, et liidud ja seltsid peawad wennaikitu kirjawahetust, saadawad üheteisele teateid enda elust ja tööst, waatamata wälimiste usunimede peale, kelle keskel noorte usklikude seltsid töötawad. Peawad üleilmliisi, riiklisi ehk ülemaalisi ning rahwuslisi konwentsiisi, mis wäga elustawad, õhutawad ja õnnistusrikkad on olnud. C. E. liitude algusest igas riikis üksikult — kõneleme teine kord pikemalt.

C. E. liikumine meie maal.

Esimest korda awaldus C. E. liikumine Eestis juba 1908—1910 a., millal preili von Mandell, üks palawa hingega usklik naisterahwas, Tallinnas kristliku noorte naisterahwaste seltsi juhatas. Mainitud selts nimetas ennast „otsekõhene kristlikus“ (Entschiedenes Christentum). Ta töötas Saksamaa ew. Lutheri koguduse nooruse liidu C. E. juhtnõõride järgi.

Aastal 1911 asutas tuntud misjonär H. Tutter, Soomemaa eeskujul, Pärnu Baptisti koguduses wäikese C. E. seltsi. Ilmasõja puhul jäänud tema tegewus ajutiselt soiku. Sõja wiimased aastad olid Eesti usklikule „pime aeg“.

Wene tsaari walitus, kes ifka elawa usulise liikumise wastu waenulik olnud, pistis nüüd jälle oma wihase käe uskliku rahwa külge. Kõik usulised koosolekud keelati ära ja palwemajad suluti kinni (väljaarwatud riigikirikud). Jumalariigi töötajaid ähwardati

maalt wäljasaatmisega. Ilmasüüta kannatajati hulkas tuleks nimetada wanu hõbepäid-wende U. Tetermanni ja J. Dunkel, kes olid maalt wälja saadetud.

Aasta 1917 tõi wabaduse. Sellega sai ka Jumala rahwa südamis uus armastus ja töötahmine põlema süüdatud. Nüüd wõisid nad jälle wabalt töötada, kuidas keegi paremaks nägi.

Siis tuli Tallinna Allika Baptisti koguduse jutlustajal, wanal auuwäärt wenna U. Johansonil mõttesse asutada linnas midagi päästearmee sarnast wäliskoosolekute osakonda. See asutati ja töötas õnnistusega kogu suwe. Turudel, platfidel lahtise taewa all

ja haigemajades peeti koosolekuid; kuulutati julgesti Kristust, laulu- ja muusikatoori kaastegevusel. Sisemine korraldus ja töö kombes ses asutuses tuletasid meelde üleilmliisi noorte usklikude C. E. liikumist, olgugi, et põhikiri puudus.

Soome C. E. reisisekretärid minewa aastase Eestis oleku puhul.

William Jokinen (seisab paremal pool),
tema kõrwal w. Tutter
Eeli Jokinen (istub paremal pool),
tema kõrwal w. Jaan Peipman.

Sisemise jõu võtmiseks peeti isekeskis hoolsalt palve koosolekuid ja südamete läbirääkimise tundide, kus igaüks oma sisemisest hinge elust, võitlustest ja võitudest tunnistust andis, nagu see sünnib C. E. seltside pühitsuskoosolekuis.

Sügisel, kui välise töö hooaeg lõppes, asutati nendefamade tegelaste läbi Miska koguduses C. E. ühiskuhu 70 tegevamat liiget ühineksid. Võeti vastu üleilmaline C. E. seltside põhikirjameie olude kohaste parandustega. Põhikirjatrükiti ära 2000 eksemplaris.

Teise C. E. ühingu asutas 1918 a. Sinise Risti Seltsi tulisem tegelane w. S. M e d e l m a n Tallinna Sinise Risti Seltsi ühendusse. Wend Medelman oli Sakamaa kaudu C. E.

liikumisega tuttawaks saanud ja ses sibilis juba ligi 10 aastat noorsoo põllul töötanud. Tema oli hoolas C. E. kirjanduse ja „Jugendhilfe“ lehe lugeja. Kolmas ühing asutati 1918 a. Arukülas Jüri kihelkonnas. Nüüd omandas liikumine peatselt ülemaalse kuju. 1919 kuni 1920 a. asutati noorte usklikude C. E. ühingud: Rakweres, Narwas, Tartus, Pärnus, Haap-

salus, Paides, Noarootsis, Hiin-Kärdlas, Saljalas, Simuna-Rahklas, Martnas, Tarwastus ja Taebblas. Käesolewal aastal 31. Jaanuaril asutati C. E. ühing Walkas ja 15. Weebruari Rakwere Methodisti koguduses.

Aprilli kuul 1920 a. olid meil külas käigul wennasrahwa Soome C. E. liidu reisusekretäärid, wennaksed Celi ja William Jokinen'id, kelle läbi Issand mõndagi hinge sai õnnistada. Siis sai asutatud meie ülemaaline C. E. liidu keskkomitee eht juhatus, mille kaudu meie ühendusse võisime astuda üleilmalise noorte usklikude C. E. liiduga.

Praegu on liitus 18 ühingu. Nad on ewangeliumi kristlaste, Methodisti ja Baptisti koguduste ning Sinise

Risti Seltside keskel. — Meie armastatud liidujuhataja misjonär R. L. Marley on noorsoo tööd tulise südamega edustanud. Meie, C. E. litleased, tahame rohkem paluda, et Issand meie kallil juhataja wennale palju jõudu kingiks, tulewikus suurte õnnistustega töötada meie armsa Cesti noorsoo päästmiseks.

J-n. P-n.

Cesti C. E. liidu praegune juhatus.

Istuwad pahemalt paremale poole: õp. Tannebaum, õde Marta Wilgats, õde Olga, õde Marta Sawing ja w. Joh. Saar — juhataja abi. Seiswad pahemalt paremale poole: w. Kottas — laekahoidja, w. R. L. Marley — liidu juhataja, w. Jaan Peipmann — kodumaa kirjawahetuse sekretäär, w. Silbus ja Pittjaan.

Kolmas rida: w. Kilmi, S. Tutar — välismaa kirjaw. sekretäär ja w. Liitwat.

Õötunnil õudsel . . .

Tuul sügisene hulub akna taga! . . .
Ju ammu möödas kesköö, waimu-tund . . .
Kuid süda rahuta ja hinges jala-leinad,
Ei tule und . . . Ei taha tulla und! . .

Ma kuuleks nagu waeselapse nuttu,
Ja hoigeid tuule kurbas mühinas,
Kui kirglist hüüid, mis kitsund wälja walu,
Mis kaua, kaua tuiikas südames! —

Hing ihtab rahu! . . Rahu! . . Noores hinges
On võitlus äge, rida kahtlusi;

Sul eluküsimusi, pühamaid ja tähtsaid,
Mis wastamata jääwad alati! . .

Näen waimus hiiglast külma, tardund näoga,
Pilk mõistatuslik, põlglik filmades;
Tal kirjuist hilpest mantel katab keha,
Mis haiseb mädanewais haawades . . .

See — elu! . . Mõistatus, mis ülesarwamatal
Ta kallal pisarates tihti murtaks pead,
Ja ikka leitaks — nurjaläinud katked, —
Sest kõigis katseis tehtud sisse wead! . .

See sfinks, see mõistatus, ta astub kõigi ligi!..
Kord waldab kuldse unistujena,
Nii ilufana, õndsana me meeli, —
Kord jälle kohutab meid õudse tondina!..

Õtunnil imelisel, hing täis rasket wõitlust, —
Ma põlwitan ja nutan risti all...
Hing otsib rahu, wastust kahtlusile,
Ta käest, kes kannatanud Kolgatal... .

„Mu Päästja! Sinu armastusse usun!..
Ma töotan nooruse ja elu finule, —
O, waigista mu igatsewat hinge,
O, anna rahu, rahu hingele!..“

Hing heitleb kahtlustega risti all...
Nii kaua... Wõitleb pisarais ja palwes,
Ja leiab rahu! Igatsetud rahu! —
Kõik kahtlused on waikind! Wõit on käes!..

— — — — —
Õös õudses, mis nii must kui tapja süda,
Tuul laulab oma hümnust walule!..
Sünfoonia! — Üks terve ilm täis leina,
Täis lootust täitmatat ja püüet rahule!..

30. III. 1921.

Marta Savig.

Sel õhtul.

— Õpetaja, meie oleme walmistanud nii,
nagu sa käsitsid.

Nad istuwad lauda.

On õhtu — loode filmapilt.

Waitsesse wõõrastuppa tungib õhtu kullane
helt, walgub seintele ja kumastab lillas too-
nide sulawuses wõlwit lage, millest alla ripub
kroonlühter wastne eha lõõsas hõõguwate haru-
dega ning heidab reflekse wastas seinale.

Laud, millele aset paafatoidud ja faet walge
linaga, seisab keset ruumikat tuba. Sõnatu
waitkus. Kõik otskui tarduwad selles eelõhtu-
ses päikese mängus, joobuwad ta puna wii-
nast. Mis mõtlewad nad, igatiks selles häm-
mastuses?

Ras kujuneb nende hinges, pühalik tõise
tundmuse saatel, mälestuspilt muistsest põlwest,
esiwänemate ajast. Wiist kujutawadki endile mõt-
tes seda ülitähtsat sündmust, mis põlwest põl-
weni hoidund, edasi antud, mida ka neile wane-
mad jutustand. See on pilt ajast, mil Israel
tundis Jehoowa wägewat kätt. Pääsemine
Egiptuse orjakojast. Pilt, pildi järel kerfub
waimufilme ees, nad kõik on täidet imedega.

Weerew päikene. Haruldaselt punane. Eks
wajund ka siis päike tulisel loites kõrbe lauge
filmapiiri taha, walgustades monumentaaliste
piramiidide tippe. Rasted, pikad warjud hei-
tuwad kõrbe liiwale. Werewalt kumab ka
templi sammaskäik. Saladusline pool-häma-
rus täidab muidu pimedat templi hoonet. Suu-
rendab juba arhitektuuri tardund wormides
awalduwat müstifust. Sfinksid nagu saladus-
lifel ootel lebawad tummalt omil alusel. Ras
nad midagi mõtlewad?

Palmide toredaid latwe kullatab ta.

Uhketena waatawad palmid kalda alleel Niili
rahulikku wette.

Werine on päike — ebamääraselt punane,
nagu palawat taplust läbi eland. Wõi enmus-
tab see midagi õudset, häwitawat suurt?

Brongfina kumab nende näo toon, kui waa-
tawad paha aimawal hirmul õhtusse.

O, Osiiris suur! Osiiris!

Mida kardawad? Millest hirmuwad? Nende
Osiiris on werine. Werd walades wajub ta
filmapiiri taha.

Tulemas ehk jälle rased nuhtlused, mis juba
mitmendat korda masendand Egiptuse maad
karmil käel. Ja selles, selles olid süüdi need
wõõramaalased orjastud juudid — seal.

Need aga korraldawad omi telke. Kõik on
tegewuses. Kuulda on weiste röökimist ja kurb
päike nägi wajudes aurawat tumepunast werd
— ohwri werd!

Kustus taewalamp — tumenes weripuna.
Üle kõrbe tühjuse ja üle taha woolawa Niili
laotas tume taewas. Sirawad tähed peegel-
dusid Niili tumedas wees.

Need seal wõidsid öö tulekul igatiks omi telgi
usse piite weriga — nagu käst.

Kiidistatud, reisju walmis, sõid nad paasa-
talle — kuni jõudis kesköö.

Õudne öö. Kohutaw werine öö, mis jäljed
jättis iga egiptlase kotta. Wendas majast maija
surma ingel, löi maha esimesena sündinud
pojad ka Warao poja.

Tuli hommil. Tardumus. Kifendamine. Lein!

Seda ennustaski läinud õhtu, selleks weri-
selt kumas päikese lamp.

Langesid maha orjuse ahelad ja wiis Jumal oma rahwast wälja tötatud kodumaale . . .

Õpetaja on kurb. Miks? Kas tärlasid temagi hinges traagilised mälestused efiwanemate orjapõlwest, wõi rusub teda ümbritsew?

Pilk nutralt ulat kaugusesse, läbi akna awa- use — üle linna, kus aset Kolgata tulekumas. Näeb ta selles midagi? Wõi teewad raskets ta hinge, mõned ette aimed?

Peale palwet ja kiituse laulu algab paasa- talle söömine.

Itka räägib ta wähe aeglaselt, nagu mingi rõhutuse all. Siis sõnab ta kurwalt: — Tõesti,

hana õpetaja armastus — leekiwad sõnad — nagu wiimse kutsena tagasi pöörata. Andeks paluda, ülestunnistada? Rahtleb ta.

Juuda süda on wõitluste tallermaa. Nüüd aimab ta, et midagi salaja ei ole, mis ta teind. Alwalk oma õpetaja ees. — Juudas! — kumiseb ta kõrwus.

Seal aga tungib palawa hõona wiha laena ta peale. Sammuda edasi kord ette wõetud rada! Kõike põlates astuda . . .

Mis ja teed seda tee usinaste. Ta oli otsus- tand ja lahkus, kadudes wõlwituse wäljakäiku. Rajasid weel tumenewad sammud.

Aruküla C. E. noored 1920 aastal.

üks teie seast annab mind ära. Ehmunult pöörduwad kõikide pilgud küsiwalt ta poole. Lähem talle langetab oma pea ta rinnale: — Õpetaja, kes see on? Kurwemalt endisest õpe- taja ütleb: — See kellele ma paluka kastan ja annan — see ta on.

Käsi kastab paluka. Kõikide ehmunuile nägu- dele ilmub ärew wotus.

Ta tõstab paluka ja ulatab selle Juudasale.

Mis sündis nende kahe inimese hinges sel momendil?

Kuna Juudas wäriwedes, alla lastud filmega, süüdlasena paluka kartlikult wõtab — saadab seda kõikide küsiwalt imestaw hüüe:

— Juudas sina!

Wiimane on ülestõusnud, mõttetult efsib ta pill — pole aset. Ent hinge lendasid walu-

loojas oli päike.

Wäljas seisatas ta filmapilgu järele mõtel- des, waadates kustuwat taewaranda — nagu otfsides sealt wastust oma teole. Siis kadus ta jalgwärawa taha.

Juudas — sina! kjab hinges piinaw, näriw hüiid. Ja pool jookstes, nagu püüdes walla- neda fest, püüdes unustada kõik, ruttab ta mäsfawal hingel mööda pühalinna hämaraid tänawaid.

Waitses jäi wõõrastuba. Alknaist woolas fiske ühes aroomega lewad õhtu jahedust. Rustufid mänguhelid, laulu häälid, kiituslaulu affordid.

Dõ lähines. Süüdeti küünlad. Koduselt tundus see wõõrastuba küünalde mahedal wir- wendawal walgul.

— Tõesti mina ütlen, et mina enam ei söö
sest leiwast ega joo sest wiinawiljast, kuni ma
kannatan.

Nii istuwad nad kuulates õpetaja kurblik
pühalikku juttu, täis saladusi. Kuid ilka suure-
maks muutub ta nuktus, kaswab hingeahastus.

Ta lõpetab — ja et maailm tunneks, et mina
Iša armastan, tõuskem üles ja lähme siit ära!
Tühjenes tuba.

Algas piinarikas wõitluste õö. Reetsemane

aed. Kuu kumas paistab ta nägu, tahwatu,
surma higist nõretaw nagu imelikus walguses.
Pisaraid imes maa.

Ta suurem kannatuste õö.

Seda ja weel midagi kohutawat ennustas
werine päike, põledes Kolgata kohal.

Higistas Kristus werd, lepitawat werd Reet-
semane aias.

Uga homme — ripub ta Kolgata ristil jäl-
legi walades werd. P. Sint.

Ära küsi mult.

Ära küsi, kas haawasid mind kibuwitsfad.
Ei, ei . . misjaoks Sind wäsitada ja Sind
waewata ilmaegse mure ja meelehärmiga! Ei,
unusta oma walu, unusta oma pisarad ja
rõõmusta rooside üle, mida Sulle toon — ja
olugugi küirikeseks.

Rõõmusta ja tunne head meelt nende üle,
ja luba, et neid palmitseksin Su juustesse;
walged ja punased ja punased ja walged, ja
luba, et kaunistaksin Su nooruft nende lus-
tiga, kuidas sui oma õndsusega ülekallab nur-
meid ja wälju, et ununeks kõik talwekurbus.
Ja luba, et neid laotaksin teele, mida käid;
omi roosid, mis on punased ja walged ja
walged ja punased; ja ära küsi, kas werista-
sid mind kibuwitsfad, kui nad sulle murdsin.
Rõõmusta nende üle ja laulu üle, mille Sulle
laulan! Sest pele nende rooside ja selle laulu
ei ole mul midagi.

Ja ära küsi, misjaguse ohwri nende eest
toonud ja misjaguse lunastushinna nende eest
maksnud! Mis jaoks roidutada Su südant.
Ei, ei, ära küsi, ära nõua waadata mu südamesse.

Ära piüia waatata mu hinge! Mida näe-
sid, paneks Sind ehmatama, kuidas ehmatasid,
kui läheneksid unenäos hauale ja loeksid mar-
morkiwil selle üle enese nime; raudse käena
tungiks see su südamesse ja su naer waikiks,
kuidas ta waikib, kui kedagi näed surmaga
heitawat ja sul puuduks awitamiseks jõudu ja
wõimalus. Sa näeksid suurt tõlnerite ja sulaste
hulka ja palju uudishimulikke naesi ja lapsi
kifades ja lärmitsedes linna kohal mäest üles
minewat — ja nende keskel ühte tahwatand
meest. Ta nägu on mõtlemisest wäsinud. Risti
kandes on ta nõrkemas; werist otseksist ehil
kibuwitsakroon. Ja kuidas nad teda sajatafid
ja teotafid, tõukafid ja hoopaa adfid. Kifafid
ja lärmitsefid: tema on kuningas olla tahtnud
ja inimesile nende waewas lohtu ja usku ja

rõõmu tuua tahtnud, ja ei wõiwat iseennast
mitte aidata!

Ja sa näeksid, kuidas nad ohwrina ta ära
andfid ja teda hirwitafid, kuidas nad toorelt-
metsikult naelad ta kättest ja jalust läbilõid ja
loodenewa päikese punas risti püsti ajafid ja
kuidas ta omas hingepiinas ja ärarääkimata
walus Jumala poole kifendas, selle saadik ta
oli, ja kuidas nad teda torkafid ja tema tõm-
butuste üle rõõmu tundfid; — ja lärmitsedes
ja kifades linna tagasi läksid, kui ei oleks
midagi juhtund.

Ja sa näeksid, kuidas õö seda üksildast paita
katab. Mustana ja süngena kerlib rist waiwita
taewa poole. Lõpmatuses sirafid ükskõikfist
tähed: ükskõiksena kerlib mäeseljatu takka kuu.
Kõik tundub õndsena, elutuna, tühjana. Ainult
risti all lamab elatand naene. Ja juuksed on
hallid ja filmad nutust pimedad. Kuule, laps,
ära ihka waadata mu hinge!

Ei, ei, ära nõua waadata mu südamesse.
Sul ei oleks jõudu mind aidata, kui Sa seda
ta tahafid! Raudse käena haawaks see Su
südant, et Sa nutma peafid ja nutafid ja ei
wõiks mitte rõõmus olla.

. . . Ja ma tahtsin lunastada inimesi nende
pisarais!

See saadaks kortsud Su näole, kui sellel
wanal naesel risti jalutsil, ja see teeks Su
juuksed halliks, ja ükski palwe ei jõuaks mind
päästa.

Sest ma pidin kannatama, sest ma ei wõind
salata, et ometi olen, mis olen: olen ometi
oma isa saadikuna ja kuningana ilma tulnud,
et tuua inimesile nende kurbuses tröösti, usku
ja rõõmu; — ja kui nad mind selle eest ka
risti lööwad.

Ei, ei, ära käi mu peale, et waadata mu
hinge! ja ära uuri ja mõtiskele laulu üle,
mille Sulle hõiskan; — ja ära küsi, kas kibu-

witsad mind weristand, kui Sulle noppisin need
roofid.

Ei, ei! . . . Ole rõõmus nende üle ja luba,
et neid palmitseksin Su juustesse, roofid mis
on walged ja punased ja punased, ja luba, et
ülekullaksin Su noorust nende heldimusega,

kuidas sui oma joowastusega üleujutab loodust,
ja luba, et neid laotaksin teele, mida käid,
omi roofid, mis on punased ja walged ja
walged ja punased — ja ära küsi, kas weris-
tasid mind kibuwitsad.

Cäsar Flaishlen, tõlkinud D. S. Watson.

* * *

Wäljas on hili sügis. Wihma pisarad
langewad afnale, sünnitades — imelist
muusikat.

Tuul lendes läbi õõ pimeduse nutab — ime-
liselt, nagu kaebades mingisuguse kadumise üle.

Noor süda, kes enne nii kaasa kistud oli
sügisesele, kes temaga kaasa elas ja laulis:

Sügis, su kollased metsad,
sügis, su mustaw maa,
su kõle tuul ja hallid pilwed —
neis elada tahaksin ma.

Ei ole enam seda, nagu igawaks on talle
need hallid pilwed jäänd, nagu eemale tõukawaks,
kõle tuul talle jaand. Sa süda, mis muutnud
end Kristuse sees — igatseb kewadet oma
iluga, igatseb sinist puhast taewast, kus ainult

mõni pilwe sagar wärwit päitese kiirist tafa
ujub, — igatseb lohkawaid wälju ja aase ja
lõpmata lille merd — kuid igatseb kõige rohkem
Jeesust — jah Jeesust — kewades.

Uga ta siiski wähe on kurb, sest wäljas
on sügis — puhub tuul ja hallid pilwed
lendawad üksluiselt edasi — edasi. Waitfelt
sõnab ta endale:

Süda waihi — pea tuleb kewade, pea wõid
Jeesusega seltsis aasadel kõndida, unustades
kõledad tuuled ja hallid pilwed, ja
külmad piisad mis sulle nii tihti, mõnigi
wastu nagu on langend.

Sa waitfelt — waatab ta wälja, ja imestab
ilma, mis wäljas nii hall, lõpmata hall . . .

Katlese Woldemar.

Hommiiku ootel.

Teie wärawad, tõstke omad pead üles ja teie igawesed
uksed, tõstke endid üles, et meie kuningas wõib
sisse tulla.
L. I. 24, 19.

Õõ hõlmas uinuwad inimesed, magawad
rahulist und, peale päiwiste askelduste. Uni
õhtuga tuli, lastudes magajate üle neid pae-
ludes. Õõ waitus lasub ümbruse üle.

Teie õõ uksed, tõstke endid üles ja laste sisse
hommiikune koidu tund! Awanewad walgus
wärawad, päitese esimised kiired sõuawad ja
walguse kullatet nooled puuriwad pimeduse
rinda. Õõ warju põgeneb weriselt haawatud
pimedus. Wärisewad weel põgeneja pimeduse
warjud pugedes õhtutaewa horisondi taha.
Pikkamisi tõuseb päikene filmapiirile ja uputab
kullal üle uinuwa ilma. Õifest kasteft üle
priitft on lilled, rohud ja puudgi ning tõusewa
päitese palest pudenewad kiired kuldawad neid.

Tõstke oma pead üles, teie igawesed uksed,
awage end päitesele! Magajad wiruge, kiire
on kaduma hommiikune hõbetund! Uduma
kaowad õõ hõbedased uned ning kahinal alla
wariseb magajate uni. Taewawärawad kiirelt
päitesele laienewad, taewakumas heledaks muu-

tub. Wirguwad linnud, koidu esimeste kiirtega
kajastades lauluga hõbeselget õhtu, lilled awa-
wad päewale omad õied ja tõuseb üles aroom
nende puhkewaist õiskarikast.

Neg kiire on kaduma. Nuttu kaob igatsust
tooja hommiiku tund, andes maad kestpäewale
ja peagi upuwad õhtu kullasse maastikud. Kaob
filmapiirelt päikene ja alla lasub pimedus oma
kätte; sala, tafa mähib ta looduse oma mantli.
Suiguwad unele lilled, lilled tõmbawad omad
õied koomale ja unne wajuwad inimesed, fenni
kui tõstawad üles oma pead walguswärawad
ja uuest ilmub päikene.

Kuid alati ei paista meile päikene, ta tihtigi
on kaetud pilwega. Siis on meil külm, jahe
aga hea siis, kui puistab päikene omad heledad
kiired me üle.

Pole päiteseapaisteline alati meie elutaewas.
Ja teda sõuawad tumestama mure pilwed,
kuid otsegu päikene nad ära wõitfis, nii ei jää
ka mitte alati piisima tumedad pilwed. Heledad
kiired puuriwad nad läbi wõites teed wabaduse
ja walgusele.

Mustad pilved muutfid mu ümbruse pilks-
seks pimedaks, ma seisin sest pimedust nõutult
kõbades muumiate seltsis. End tõstfid üles
walguswärawad ning awanesid mu pimestud
filmad Päikesele. Ma seisin uue elu läwel ning
heitsin pilgu tagasi, — seal taga haigutas mulle
wastu pimedus õudne, mis jubinaid sünnitas.
Ees aga awanes walgustud filmapiir hõbeselgel
helgil. Üle läwe astudes kõlas mulle wastu hüüd:
„Mina olen maailma walgus!“ Joän. 18, 12.

O, igawene walgus! Sinu juure ihtab mu
hing, läbi õudse elu mülgaste, millesse nii
tihtigi hulkuvad inimesed. Sinna kannawad

mind Jeesuse wägewad käed, üle sajatuste,
pille ja needmise, wastu meie au Runingale
walgusekotta.

Sulle Igawene walgus, tahan laulda kiidu-
laulu kandle, trompeedi, pasuna häälega ja
kümnekeelse naabli mängiga. Jõed lafutagu
käsi, mäed hõiskagu, ühtlasi kohisegu meri
ja ta täius, maailm ja kes seal peal elawad.
Law. I. 98.

Jehoowale tahan hõisata, kes mulle teada
annud mu elu teerada, rõõmu on rohkesti su
palge ees, lõbusaid asju su paremas käes.
Law. I. 16, 11

A. Sint.

Mis kasu sellest? . . .

„See kõik, mu sõber, mis su süda ihtab;
ä' keela endalt miskit lõbustust.
Ja milleks dieiti siis sarnast rumalust
siin sallida, mis elurõõmu wihtab?“

Sa wõta osa, millest meeli põleb:
löö palli, poksi, tantsi, turni wõitle;
nii aus kui stout wõi guid; ehk näitle!
Ei ole tähtis, kel sest kasu tuleb.

Siis kunst ja teadus, see wast rinda tõstab.
Noor, need just sulle; ja harrasta mis kena,
ja meele pane koolimeeste wümmne sõna
Dn teine asi, kas see tõele wastab.

Kuid usukiisimus, mis sellest mõtleb? —
— Dn eraasi! ükskõik mis usu endal walid,
ja teiseks meeldiwad mul maifed ideaalid . . .
Di sõber, tead sa ka, mis wälja ütled? —

Mu sõber, ära peta ennast mitte?
Kas on su hingel sellest kõigest kasu?
Toob see su omale wõi teistel jäädwat kasu.
Kui Isrand sind kord kutsub kohtu ette? —
S. Luttar.

Mõndasugust.

Ust ja waimuhaigus.

Dr. A. B. Rithardson, kes kaua aega wai-
muhaigete majas on arstina töötanud, ütles,
kui ta Washingtonis Ühendatud riikide waimu-
haigete asutuses töötas: „Siin haigete seas on
kõigist kaks usklikku ja ma mõtlen, et ka nende
haigus oma alguse mõnel teisel teel on saanud,
mitte aga usust. Aga kui Teie minult küsiksite, kui
mitut inimest on ust waimuhaigusest ja meie
haigemajast eemal hoidnud, siis oleks minul
wäga raske selle peale wastata, sest et nende
arw suur on. Rõõmus waim, lootusriikas
ootamine, rikkalik trööst, lihtne, järjekindel elu-
wiis ja rõõmsad laulud, mis usuga kaasas
käiwad, on waimuhaigusele nii wõimsad wastu-
abinõud, et tuhanded nende läbi on saadud
hoitud. Kui meil usku oma kaasakäiwa õud-
sufega ei oleks, oleksime sunnitud olnud oma

waimuhaigete asutustes poole rohkem kohtasi
muretsema.“

„Korjets Seger.“

Keel.

„Kondita keel, nii wäike ja nõrk, wõib
siiski purustada ja tappa,“ seletasid kreeklased.
„Keel rüüstab suuremaid hullaksi, kui mõõk,“
kinnitawad türklased. Üks persia wanafõna
ütleb: „Pill keel — warane surm,“ ehk jälle:
„Ära lase oma keelt oma pead otsast ära löi-
gata.“ „Keel wõib ühe sõna õelda, mis
kiiruse poolest jooksjast ette jõuab“ ütlewad
hiinlased. Üks tark arablane seletab, et keele
suur tagawara ait on süda.“ Hebreallastel
kõlab: „Kui sinu jalad libisewad ja kõiguwad,
siis ära lase oma keelt iial seda teha.“ Büha
kirja kirjutaja paneb sellele kõigile krooni pähe,
õeldes: „Kes oma keelt hoiab, hoiab oma hinge.“

8 miljardi tarvitab Saksamaa aastast joowastawate jookide peale, kuna leiwa ja jahu peale 3 miljardi, liha peale 5,4, piima ja wõi ning sarnaste ainete peale 4,2 miljardi ära kulub.

Igapäew tarwitawad õlle wabrikud kokku 26.500 tsentneri nisu ära. Täna wu aasta lubas walitsust 5.260.000 tsentneri nisu õlle pruulimiseks. Kohutaw suur summa sõja läbi purustud ja waeseks jäänud Saksamaale. Kui sinna juure weel arwame 10 miljoni pudelit shampanjeri, mis aasta jookful ära juuakse, siis saame meie aru, kui palju raha ja terwist, ning õnnelikku perekonnaelu selle „tulewee“ (nüi nimetawad indiaanlased wiina) äbi aastast häwineb.

Meie kallid noored, sõdime ka meie joomise wastu kõige meil tarwitusel olewate abinõu-

dega. Ameerika eeskujul olgu ka meie eeskujul, kes ühifelt sõda tõstis joowastawate jookide wastu ja täielise alkoholi keeluseaduse saawutas.

Saksamaal sünnib Dr. Goeseri arwamise järele, iga kahekümnewiies laps hirmsa sypheelse haiguses. Nüi siis ühe miljoni lapse hulga 40.000.

Kui hirmus on patu tagajärg! —

Kui piibel ühe waekausi peale ja kõik maailma raamatud teise peale panna, siis langeb waekausi piibliga alla — sest ta on raskem, — raskem oma igawese wärtuse poolest.

| R. W.

Küsimised — Kostmised.

Piibliküsimused:

- 1) Kelle käes olid kuningas Daaweti mänguriistad peale 70 aastast wangipõlwe?
- 2) Mitu aastat oli Neemia Jerusalemma ülesehitamise ajal esimest korda Jerusalemmas?
- 3) Misuguses raamatus Piiblis ei nimetada kordagi Jumala nime?
- 4) Misuguse üleilmilise tähtsusega sündmus juhtus sel aastal kui Metusala suri?

Wastused, mis ilma käsraamatuta leitud ja piibli kohtade peale põhjendawad, palutakse lehe toimetusesse ära saata, ühes kirjatoha äratähendamisega, mis seda piiblis tõendab. Kui on wastaja mõne noorsoo sellisi liige, siis seda wastuse juures äratähendada. Diged wastused awaldatase järgmises numbris ühes toimetuse wastusega.

Teated.

Seated noorsoo tööpõllult wäljamail.

Soomes

on C. E. liikumine — tõsine ärkamise liikumine. Seda tuleb ehk põhjendada sellega, et Jumal on nende reisufektäridele wennastele Jostele kinkinud iseäralise äratamise anni. „Õna ristil“ nende juu läbi tungib terawa mõõgana isegi kõige suuremate wastaste südamesse. — Läänud sügisel oli suur ärkamine Uuskaupunktis ja nüüd Kotta linnas. Wiimast ärkamist peab Soome kirjasaatja sellepärast iseäralitumaks, et tema on alganud kõige lihtsama — töörahwa keskel, kuna ennem ärkamised enam haritlaste hulgas maad wõtnud. Wiimases „äratus-koosolekute sarjas“, nagu nad seda nimetawad, on üle 100 hinge pääst- mist leidnud Jeesuses Kristus. Muude hulgas on päästetud saanud üks endine punawäe päälit, kes olnud oma ilmawaate poolest päris Jumala salgaaja. Omas patu ahastuses on ta tunnistanud, et ta kiriku ega palwemaja ust pole awanud peale leeristikäimist, kuni siis punawäelaseks sinna läinud poliitilist koosolekut pidama.

Ärkamise järeldusel on Kottasse asutatud juur C. E. ühing. Oma mõju poolest on wennaüksed Jostel tuttawaks saanud peaegu terwes Euroopas, ka Ameerikas. Soome Lutheri kiriku waimulik seisus on misso-

näride Jostite mõju wastu autundlik. Neile antakse suuremate koosolekute pidamiseks kirikud tarwitada. Läänud suwel pidas Soome C. E. liit oma aastakonwerentsi Mikkele ew. Lutheruse kirikus ära, olgugi, et C. E. liikumine seal wäljaspool riigikirikut seisab — nimelt wabades kogudustes. Ka Soome riigi walitsus peab C. E. tööst lugu. Wennastele Jostele on antud prii sõlt Soome raudteedel otsekohe ewangeliumi reisude otstarbeks. Kui Isjand lubab, siis saame neid Soome wendi täna wu suwel jälle Gestis näha ja kuulda.

Benemaal

Kuuleme, et seal nooruse töö jõudjalt edeneb, kuigi ta weel nähtawaste omale kindlamat korraldatud suju pole omandanud.

Lätimaal

on praegu 25 C. E. ühingut kokku 750 liikmega. Üks suurem C. E. selts on Riias ühes Baptisti koguduses.

Poolamaal

Lodz'i linna ümbruses oli terwe rida noorte ühinguid, mis aga sõja tõttu palju kannatanud on.

Endine suur Babince C. E. Ühing on sõjaajal kuni 20 liikmeni kokku kuivanud. Müüd aga asuvad jälle uued ühingud Wickluni ja Lodzi.

Saksamaal

oli läinud Oktoobri-kuus C. E. liidu 26. aasta konverents. Aasta jooksul on seal asutatud 140 uut C. E. ühingut, kes vastu võeti Saksja C. E. liitu, kuhu praegu kuulub 969 ühingut — 30 000 liikmega. Peale selle junioride ühingud ja 303 pühapäevakooli, kus käib 26.000 last. Saksja noorsoo C. E. liidul on 13 alalist reisu sekretäri. Liidul on oma trükkkoda, mis iga aasta palju noortekohast waimulikku kirjandust walmistab. Saksja C. E. kirjanik, pastor Minor kirjutab: „Et C. E. Saksamaal seni nimeliselt Lutheri kiriku ühenduses töötab, siiski on meie waimliselt kõige ligemal Methodistid ja Baptistid, kellega meie wennalikult läbi käime.“

Staaliaft

teatab C. E. liidu esimees P. Vandels, et Roomas noorte töö jõudjalt edeneb, ehk muu usklikude tegewus küll sõjaolude tõttu tuntawalt kannatanud on.

Hispaanias

tõttawad suure tagatujamiste all meie kallid noored C. E.-lased. Raks noorte ühingu õde olid esimesed kes riigi ülikooli pääsesid ja kõige tagatujamiste peale waatamata esamidel kõige paremad numbrid said. Iseäranis jesuittide poolt on meie wendel ja õdedel palju kannatada, kes kõigjuga laimujute nende kohta laialilaotanud ja trükkijaja peremehed nii ära hirmutatud, et trükkijad neile enam tööd ei teinud.

Inglismaalt.

Londoni C. E. liikmed asutasid Eastbourne ihu puhkemaja Jumalariigi töötajatele. Kui esimesed wõõrad sinna ilmusid, terwitas neid kohalik linnapea ja kõneles soojasõbralikult, kui suure õnnistuse tema noores eas C. E. seltsi liikmena oma hingele leidnud.

Saalemi Baptisti koguduses, Langfortis, on elaw C. E. selts, kes iseäranis waeste heaks palju töötab. Seltsil on üleüldse 102 liiget; neist tegewaid liikmeid — 62, auuliikmeid 19 ja poolehoidjaid 21. Tegewate liikmete arwust on 55 — koguduse liikmeid ja 25 — pühapäevakooli tegelased. Noorsoo seltsi läbi on kogudusse astunud poole aasta jooksul 9 liiget.

Bristoli Baptisti koguduse C. E. ühing pidas 7. märtsil oma aastakoosolekut. Ringkonna sekretär kõneles 35 seltsi nimel ja soovitas iseäranis, et igas noorsoo ühingus saaksid junioride seltsid asutatud. (Juniori seltsid on C. E. seltside sees, kui noorte osakonnad, kuhu on koondatud noored poolehoidjad umbes 10—15 aasta wanuseni.)

Billistoni Greeni Baptisti koguduse noorsoo C. E. ühing pühitfes hiljuti oma 26. aastapäeva. Suuremate wõõrastena kõnelesid pastor Andrews ning jutlustajad Stohl ja Droteln. Sekretär luges ette palju terwitusi, mis C. E. ühingute poolt olid saadetud. Missiooni toimikonna poolt oli hulga inimestele thee-õhtu walmistud.

Awaldati üleskutseid paganamisiooni töö awitamiseks ja kõneldi ühingu ssemisest tegewusest. Toimikonnal on Aafrikas üks koswandil, keda ta omal kulul

ülewäl peab. Iseäralist tähepanu äratas selle ühingu pätkepaiste toimikonna töö. Toimikond käib järjeft wigaseid waatamas ja toimetab neid koosolekuile Jumala sõna kuulama. Muretsseb wigastele kunst-jalgu ja edasi liikumise toole. Ühingul on wigaste sõidutamise jaoks omal auto.

Ameerikas

on C. E.-lastel praegu wägew merimeeste töö käimas. Philadelphia C. E. merimeeste-toimikond on hiljuti annud Dr. Clarkile ilusa, rohkesti pildistud albumi, milles sõnadega, kui ka piltidega selgitatakse nende tööd.

Merimeeste-toimikonna tegewus on:

1. Wia Kristuse ewangeliumit igasge laewa Philadelphia sadamas, laulude, kõnede ja palwetega.
2. Wadata merimehi ühistondliselt, korraldades neile õpetlikk ja kõlblist ajawiidet, et neid ära wõita kõrtsidest, tinodest, teatritest ja pahadelt kohtadelt.
3. Jagada neile Piibileid, lendlehti ja head kirjandust, kui laew merele reisuks läheb.
4. Kui on haigeid, siis juhatada neid haigemajadesse ja teenida nõnda kui ema oma last, Jeesuse nimel.
5. Walmistada neile pühi — jõuluid ja muud niisugusiks, et nad wõiksid neid rõõmuga mäletada. —

Sõja olude tõttu pole korda läinud täpise arwustiku noorsoo C. E. liikumise üle kõigis ilma-riikides koguda. Wiimane arwustik näitab, et Ameerikas on olemas üle 60.000 noorsoo ühingu (sisse arwatud lasteühingud — „juniorid“) umbes 3.000.000 liikmega. Inglismaal on üksi Primitiiv Methodistide kogudustes 3 567 noorsoo ühingut — 114.927 liikmega. Üleüldse on Inglismaal 7000 noorsoo ühingut. Juba 1905. aastal oli üksi Londonis 717 C. E. ühingut 32.000 liikmega. Kanadas on 3600 noorsoo C. E. ühingut, Mehhikos 142, Jamaica saarel 259, Uuemere-maal ja Austraalias üle 2000, Jaapanis 222, Indias 1921, Egiptuses 72, Lõuna-Aafrikas 600, Brasiliias 77, Norramaal 150. —

Mehikos

on mõllanud iseeõda, mis palju wiletsust ja kannatust on sünnitanud. C. E.-lastel on olnud seal palju tööd wälise häda kergendamiseks. Selle jaoks on nemad ülewäl pidanud elututsejate töötajad.

Venezuelas

on bresbüteriaanlaste hulgas üks elaw C. E. noorsoo töö. Pea kõik usklikud, usuteaduskoooli õpilased, kui ka Ameerika kooliõpetajad on selle liidu liikmed. Et see maa katoliikline, siis on tööd seal õige raske. Siiski käiwad noorsoo seltsi liikmed majast majasse ja kuulutawad seal „sõna ristist“ inimestele, kes surunud usu wormides ja patu hirmude ahelais wangis. Rahwas austab ja armastab noori usutöötegijaid ja suurem jagu usklikude koguduste liikmeid on nende eeltöö läbi Isandale wõidetud saanud.

Brasiliias

Castros on õitsenud C. E. töö. Hoolimata seal walitsewast paganusest, kombuse ja ükskõiksuse wajunud rahwastest tuleb seal siiski rõõmustawaid uudiseid, milles kõneldakse Isanda töö wõitubest.

Guatemalas

on üks 35 liikmeline Hispaanlaste C. E. ühing, kes wäga agar on waimulikku kirjandust laiali laotama.

Seda kirjandust walmistawad nad ise oma wätkeste käsipressiga, ta on nemad mitte wähem kui 7 oma liiget misjoni põllule saatnud.

Rodefias

(Lõuna-Aafrikas) teewad pärismaalased G. E. liikmed apostlite eestuju järele ja lähewad tats haawal wälja oma Kirjapäätjat tunnistama. Ühe sama soojasüdamlise neegri käest küsiti tema leiwaija: „Mis tarwis õpid sa nii hoolega lugema? Ets sul sest küll ole kui raha teenid?“

„Rahaga ei saa ju igawest elu osta!“ wastas see tunnistaja noormees.

Austraaliast

teatab üks C. E. liidu esimees, et nemad ühes ühingus juba 15 aastat ükstord nädalas kutsukoosolekuid wabas loodusel korraldavad. (Sealne see liina lubab seda hästi.) Seda wõib juba truuduseks nimetada. Mõned teised seltsid peawad jälle palwetunde wanadele ja haigedele, kes ise koosolekule tulla ei saa.

Indias.

Bombayst sfemaa poole asub Marathi rahwas. Nende keskel töötaw Ameerika misjoni selts annab omas wiimases aasta aruandes järgmise teate seal töötawast C. E.-st.

Iga poiss- ja tütarlaps nende koolis kuulub C. E.-sse, kas tegewa eht poolehoidja liikmena. Mingisugune tegewus ei ole neile C. E.-es liiga raske. Selle kasjas on aina raha, olgugi, et sealt makstakse reisurahad aastakoosolekutele jaadetawale efitajatele, toetatatse, Piibliseltki, awitatakse puudustkamatajaid belglaste lapsi, toetatatse India rahwuslist misjoni seltsi ja mitmeks muuks otstarbeks ohwerdatakse. Nad peawad pühapäewa kooli palmipuude all ja õpetawad wabal ajal kirjaoskamataid lugema. Wõtawad osa wäliste koosolekute pidamisest ja trööstiwad hädalisi.

Kui seal hirmus taktutõbi möllas, ja rahwas hirmupärast igalpool wärises, siis käisid G. E.-lased falsadelaupa uulitail rahwa keskel ja laulsid: „Ei ole karta midagi, ei ole karta midagi jne.“ — julgustades nõnda kartusest ja hirmust tardunud rahwast. Indias on praegu 2000 C. E. ühingut.

Mitmesugused teated wiinamäe tööst.

Wennaste kogudus Saksamaal kaotas surma läbi oma lauaaegse truu töötegija Willem Köbing'i.

Endine Londoni Noortemeeste seltsi sekretär Willy Müller on wennaste koguduse poolt äratuskoosolekute pidamiseks ametisse pandud.

Dr. Mauerebrecher, kuulus Sumala salgajate Monistide juhtiw liige, on jälle piiblitu usu juure tagasi tulnud.

Sinise-Risti Seltsile Varmenis, kus ta peajuhatus asub, tegi Saksja walitsus ettepaneku riigi tulla tagawarast joomise wastu wõitlemisesks raha wastu wõtta, mida aga mainitud Seltsi juhatus tagasi liitis, sest et see raha wiina monopoli teel saadud.

Ar farnaste meestele!

Hiinas

on 1200 C. E. ühingut. Riigipresidenti sekretär D. Nee on ka C. E. liige. Tema on presidentile piibli kinkinud, mida wiimane ka lugeda. Sumal õnnistagu selle mehe piibli lugemist Hiina miljonite õnnistufets.

Läinud juwel reisis Dr. Egiffith Thomas läbi Hiina. Tema kirjutab oma muijedest muu seas: „C. E. liikumine on talulil abi misjoni töös. Ühel Hiina C. E. ühingul on nimets: „Tööta kõige jõuga“. Asjatundjate meelest on C. E. liikumine väga kasulik Hiinale. Hiina kirikuelus puududa igapäine piibli lugemine ju palwe, korralik kirikus käimine, isikline tunnistamine Isandast wastutustunne ja töö hoolsus. Niisid tõendatse et C. E. liikumise läbi need asjad tuuakse Hiina kirikuelusse. Kohteis, kus C. E. ühingud leiduwad, on kiriku elu märksa parem ja elawam“

Siiamis,

Betschabure linna C. E. ühingu iga liige on lubanud selle aasta jooksul wõita ühe inimese Kristusele. On toffuseatud palweleht, ja iga ühingu liitme nime kõrwale on kirjutud selle isiku nimi, kelle eest tema igapäew Sumalat palub ja püüab teda nõnda Jeesuse juure tuua.

Rahwasteliidu laelahoibja

Sir Herbert Ames on 30 aastat C. E.-lane, kus tema, enese ütelse järele, oma waimlise arenemise kristlikuks iseloomuks saanud.

25 wangimajas

ja mitmes karistusmajas Ühendud riikides Ameerikas on olemas C. E. Ühingud, mõned neist on õige rohkearwulised, näitufets Nashville wangimajas oli 300 liiget. Et need kallid sõbrad, kes wangimajades Isandat leidnud, on tõeste truuwiks jäänud tõendab asjaolu, et nemad wangist lahti saades Kentucky's 5 C. E. Ühingut ja ühe pühapäewakooli asutasid. Kui Nebraska riigiwangimaja maha põlenud ütelnud selle direktor et seal juures hirmsad segadused ja tapmised tulemata jäänud, tulla ainuüksi ustlitude C. E. liikmete arwesse panna.

F. B. Meyer,

kuulus kirjanil ja jutlustaja on tänawu aasta Londoni linna C. E. Ühenduse esimehels walitud. Selle ühenduse kuulub palju Ühinguid kokku 1500 liikmega. See kallis Sumalamees tahab oma 73 aasta peale waatamata energialiselt C. E. töös kaasaaidata. Soodame, et ta meie kallid wanemad wennad ja õed sama soojasüdamega meie noorte tööd edustada aitawad.

Kristlik üliõpilaste liit.

Ingliise kristlik üliõpilaste selts seadis läinud aastal omale 3 eesmärgi:

1. Meeste kristlike ühingute uuendus.
2. Kristiusu wäline igasge ülitooli.
3. Paganamaade tarwituste ettetoomine.

Nad on suuremal mõedul oma eesmärgi saawutanud, kui mõisid aimatagi. Inglismaal on nüüid üle 137 kristliku üliõpilaste seltsi, kelle liikmete arw on kokku 9137. Üleilmilise kristliku üliõpilaste liidu liikmete arw on 180.000.

Wäiksed teated meie noorte usklikude C. E. tööst.

Noarootsi C. E. ühing peab iga nädalas tütarlaste koosolekuid üleilmilise C. E. theema-raamatu järgi. Maakohal tahtsib kaugus toimetonna tööd. Liikmete arv 35.

Hiiu-Kärdla C. E. Ühingul on 35 liiget. Suuremaid õnnistusi on saanud järelekoosolekuid, mida peale üleilmbiliseid ewangeliumi kuulutamise tundid on peetud.

Saapsalu Methodistikoguduse C. E. töötab lootusrikka waatega tulewiku peale. Seltsil on 36 liiget, on laulutoor ja ka pühapäewa kool.

Martna C. E. ühing töötab ühes wennalikus armastuses Isanda wiinamäel. Liikmeid on 13 (Detsembri kuu aruande järgi).

Paide C. E. ühingul on 3 toimkonda, kutsu- mife, haigete awitamise ja walwetoimkond. Liikmeid on 35.

Pärnu C. E. Ühing on pidanud enese peatüles- andets langenuid ja hingeliselt närtsinuid noori Õn- nistegija juure kutsuda. Selleks pannakse igakuulised nooruse ewangeliumi koosolekud toime. Päikesepaiste toimkond käis pimedatele ja waestele Jõuluks kingi- tust wiimas, mida ta ennem selle jooks oli kogunud. Ühingul on 32 liiget.

Walga C. E. ühingul on 20 liiget. Ühing asutati alles mõne kuu eest. Ta töötab esimese armas- tusega Isanda wiinamäel.

Tartu C. E. ühingul on praegu wäiksed ruumid mille tõttu suuremaid koosolekuid pole wõimalik olnud pidada. Ühingul on 20 liikmeline laulutoor, ja wäitene gitarrede koor.

Töötab ka pühapäewa kool.

Simuna-Rahkla C. E. ühing pidas üles- tõusmife pühil oma awamise päewa. Pandi suurem pidulik koosolek toime. Liikmeid 25.

Karwa C. E. on läinud aastal rohkeste wälja- sõite toime pannud ewangeliumi kuulutamise otstar- bels. On käidud Jõhwis, Waiwaras ja Samokrasstis. Ühing töötab seitsme toimetonna läbi ja peab püha- päewa kooli 200 lapsele. Ka on tugew laulutoor olemas. Ühingus on 85 liiget. Kirjandus-toimkonna toimetusel ilmus schapirografeeritud album „Koidikul.“

Rakwere C. E. peab iga nädalas piiblitunni kõige noorusele. Peetakse ka lahus koosolekuid meeste- ja naisterahwastele. Pühitus koosolekud on iga kuu esimesel pühil kell 8 hommiku. Liikmeid 43. Toim- kondi 8.

Saljala C. E. ühing on õnnistusega töötanud. Ühe kuu jooksul on usklikuts saamisega 6 liiget juure tulnud. Praegune liikmete arv 16.

Aruküla 15 liikmeline C. E. on läinud aasta lõpul ühe suurema piduliku koosoleku toime pannud,

armastus sõomaajaga. Peale harilikude koosolekute on toime pandud 4 ewangelisatiooni wäljakäiku. Neil on osaw laulu ja mängutoor.

Tallinna „Sinise Risti“ seltsi C. E. on piiblidnud jõudu mööda Isanda wiinamäel töötada pannes selleks igakuulisi „Noorte-õhtuid“ toime, kuhu liikmed omi päästmata sõpru ja tuttawaid, kuid ka wõõraid on kutsund. Kirjandus ja kunsti toimkond on paljundetult ajakirja „Sihi poole“ läinud aastal kolm nummert wäljaannud; jõuluks ilmus ta trükituno, albumi näol. Laulutoor andis ühe suurema kontserdi Jaani-kirikus.

Läinud ülestõusmife pühade ajal käis ühingu laulu- toor wangimajades, wangisi lauluga rõõmustamas, üht- lasti ka neile wõileibu ja kristlikku kirjandust wäljajagades.

Läinud aasta suwel tegi ühing ewangelisatiooni otstarbel wäljasõite, Rakwere, Tartu, Karwa, Paide, Peeti, Basalemma, Hartu, Trusse ja Kehra.

Ühiseid wäljakäike — Rannamõisa, Koca-al-Maresse Piriita-Kosele ja Mõistku, mis nii ilusaid mälestusi noortes järele jätnud.

Ühingul on liikmeid praegu üle 150-ne.

Tallinna Mõika Baptisti koguduse C. E. Ühing mälestas 30 jaanuaril oma kolmat aastapäewa piduliku eestawaga. Peeti kõneci ühise theema üle „Palwe“ kus tähtsamaid piiblis leiduwaid palujaid meelde tuletati. Kõnede wahet kaunistas laulu- pasuna ja keelpillide koorid. Kanti ette noorte poolt liiguta- wad deklamatsioonid. Ka oli rohkeste wõõraid rõõmu abimeesteks. Sinise-risti G. E. tegelased, wennad J. Saar ja B. Rakles pidasid soojad terwituskõned. Samati Tallinna teiste Baptisti koguduste noorte esi- tajasid. Mõika C. E. ühingul on 8 toimkonda, kes piia- wad hoolega eesmärgi poole. Liikmete arv 90.

Eesti Missjoni ühendusel on kolm alalist reisirjutlustajat töös. Peale selle peab Ühendus oma peal terve rea ewangeliumi koosolekuid, mitmes lin- nas ja maakohteis, kuhu ewangeliumi kuulutajaid wälja saadetakse. Töö piisib wabal alusel. Ühenduse liikmed on: Ewangeliumi kristlased, Baptistid, Metho- distid ja Lutheraanlased. Nagu näeme, seisawad Miss- joni ühendus ja C. E. liit põhimõtteliselt teine teisele kõige ligemal — esimene töötab üleilmbilise armuõpetuse kuulutamisega — teine noorsoo töö erialal.

Eesti Baptisti noorsoo seltside ühisus pidas weebriari kuus Tallinnas oma aasta konwerentsi. Neil on kokku 18 noorsoo seltsi linnades ja maal.

Eesti Ew. Lutheriuse kiriku noorsoo sekretär õpe- taja Luther on Kuusalus noorsoo eest hoolekandmise kursori korraldanud, mis kestis 13.—17. jaanuarini. Kur- susest wõtsid osa peale kohaliku õpetaja ja tema abi- lise, 5 praosti ja 10 õpetajat. Kursuste eestawas olid 7 referaati, mis käsitasid: noorsoo hoolekandmise wäl- jaarenemise ajaloolikku ülewaadet ja tutwust tähtsa- mate noorsoo korraldustega ja seltsidega. Lutheriuse kirikul on olemas ka oma noorsoo liit, nimega „Jee- suse sõbrad“. Tema osakonnad on Kuusalus ja Lok- jal. „Jeesuse sõprade“ liidu liikmed on ka teoga Jumala riigi tööd teinud. Nad kogunud maapidajailt ligi 100 puuda wilja annetustena kokku ja jaganud seda Jõuluks waestele ja puudust kannatajatele.

Mõnda tänawuse aastase üleilmilise C. E. konwerentsi kohast ja hoonest.

Peale ilmasõda, mis palju häwitawat ja laastawat tööd teinud — mille all ta Jumalariigi töö kannatand, selles ta C. E. liikumine, on nüüd jällegi võimalik ülesehitawa töö juure ajada. C. E.-lased üle ilma püüawad end koguda 6—11 juulil New-Yorki üleilmilise C. E. konwerentsile.

Konwerentsi hoone (Madison Square Garden) asub suure maailmalinna südames, Madisoni platsil. Tema all on õige suur territoorium, neljast küljest piirawad seda hiiglahoonet New-Yorki tähtsamad tänawad: 26 tänaw, 27 tänaw, Madisoni Avenue ja 4 Avenue. Hoone sai 1890. aastal heledaist kiwidesst wana Harlemi raudtee jaama asemele ehitatud.

Arhitektoriks oli kuulus Stanfond White. Hoone torni tippu ehib Ameerika kujur Mac Monnies'i kuju — Diana wibupitsiga.

Madison Square-Garden'il on väga suur kuulde ruum — millesse wabalt 10.000 kuulajat mahub.

Seesama hoone sai ta 1892. aastal C. E. XI maailma konwerentsi jaoks tarwitatud.

Tol korral olid kokku tulnud esitajad igast ilma-kaarest. Konwerents ise awaldas suurt mõju New-Yorki peale, iseäranis weel artiklite läbi, mis igapäew ajalehtede weergudel konwerentsi üle ilmusid.

Konwerentsi hoonel on arwuta saale toimetuste koosolekute jaoks, peakorteri jaoks, puhke saalid, kirjandus müügikohad jne.

Madisoni plats, kus asub konwerentsi hoone on väga huwitaw teiste ehituste poolest. Platsil asuwad

ta mitmete tähtsate poliitikameeste ja riigi tähtsamate ametnikkude tujud, — William S. Sevard'i, Lincoln sekretääri oma, tähtsa poliitika tegelase Roscoe Conkling'i, president Chester Arthur'i ja admiraal Faragut'i omad. Wiimane mälestusammus on kujur St. Gaudens'i töö. Kuju alus on Stanfond White, Madison Square Garden'i arhitektori poolt.

Mitte kaugel Madisoni platsist asub maja, kus sündis Theodor Roosevelt; sinna kawatsetakse Roosevelti amsamas ülesse seada. Üks ilma imedest asub Madisoni platsil. See on suur Elu-tinnaituse Seltsi hoone (Metropolitan Life Insurance Building) mis ehitati 1908. aastal. Tema asub suurel territooriumil ja on üks suuremaid ametnikkude hoonest maailmas. — Rohkem kui kakstuhat ametnikku on teenimas selles majas.

Tema torn, mille läbimõet 75 jalga tõuseb 700 jala kõrgusele. Terwel majal on 52 forda.

Torni tella numbrilaud on 26½ jalga diameetris (läbimõedus). Minutinäitaja on 17 jalga pikk ja kaalub 1000 naela. Plus tella-helin kuulutab weerand ja pooltundi. Dösel aga laseb järstune walgushell igas tunnis tunninumbri walgena ja weerand-tunnid punasena paista, — mida näha võib 20 miili peale.

Järgmine hoone selle hiigla hoone kõrwal on kena Madisoni Avenue Presbüteriani kirik, mis ta Stanfond White plaani järele ehitatud ja kus Dr. Charles S. Parkhurst palju aastaid jutlustajaks oli.

„Christian Endeavor World'ist“.

Lugejatele.

Tänu Isjandale, et Tema abiga „Noorte Elu“ esimene nummer ilmuda võib. Ta tuleb kui argliit sõber noorte hulka — sest et ta weel alles wõõras ja tundmata, kuid ega ta selleks jääda taha — ei, ta igatjus on heaks sõbraks igale noorele saada.

Ta ei taha suuri lubadusi teha, waid püüab seda pakkuda mis Isjanda tahtmine on, ja meie Isjandal on kõige paremat anda ja pakkuda. Ta tunneb oma puudusi juba esimese numbri juures, kuid neist tahab ta wabaneda nii et ta alati ilusa, hea ja kaunina ilmuda võiks, seks aidaku jällegi meid meie Isjand.

Kuid midagi tahab ta oma noorte sõbradele südame peale panna — kõige pealt — p a l u g e, et Isjand

ise meie ajakirja õnnistaks, et Isjand ise talle lugejaid ja kaastöölisi saadaks — et Isjand ise wõtaks wälj-laotama saata oma noori sõdijaid. Jah, kõige rohkem tarwitab „Noorte Elu“ eestpalwet.

Siis tahaks ta weel wastata, selle küsimuse peale, mis talle mõnelt poolt tulnud — „miks ta ise-lehena ilmub?“ Ta oleks wõinud mõne teise noorte lehega ühineda. Ta pakkus armastuses kätt, et ühineda — kuid sealt poolt ei leitud wõimalikult ühineda — ja et töö nõuab, oli ta sunnitud iseseiswalt ilmuma.

„Noorte Elu“ tahab esialgul neli forda aastas ilmuda.

„Noorte Elu“ toimetus.

„Noorte Elu“ tellimisi wõtawad wastu:

Tallinnas — Jaan Peipmann, Allika tän. 5, kr. 6.
Narwas — Ida Wachtel, Westermalli tän. 16, kr. 18.
Rakweres — Aleksander Moorberg, Parkali tän. 9.
ja Antonie Sööt, Pikk tän. 42.
Tartus — Karl Michelson, Riwi tän. 55, kr. 5.
Pärnus — Marta Bilgats, S.-Sepa tän. 12.

Noarootsis — õpetaja E. Tannebaum, kiriku mõisas.
Haapsalus — Ferdinand Tombo, Liwa tän. 7.
Waltas — Sophie Sirel, Postkontoris.
Waides — Marie Siibel, Wäikeelaste koolis.
Haljalas — Antonie Kull, üle Rakwere, Haljala, Laane poodis.

Wastutaw toimetaja: R. L. Marley.

Toimetus: Jaan Peipman, Woldemar Rakles, Peeter Siin, Ernst Ader, Johannes Peipman, Harald Dahl ja Hendrik Luttar.

Wäljaandja: Eesti Noorte Ühiskude C. E. liit.

Trükitud B. Mäns'i trükikojas, Tallinnas.

Mitispärast

mina tellin ehk ostan „Noorte Glu“ ja loen seda?

- Sellepära**st, et „Noorte Glu“ kuulutab seda ewangeliumi, mida meie noored wajawad.
- Sellepära**st, et „Noorte Glu“ wõitleb waba tõsikristlise noorsoo töö eest, Eesti noorte usklikude C. E. liidu ajakirjana.
- Sellepära**st, et „Noorte Glu“ annab mulle nõu oma õpetustega ja juhatustega praktilises noorsoo töös.
- Sellepära**st, et „Noorte Glu“ toob tähtsaid teateid ja laialisemaid wäljawaateid uudistena Jumalariigi tööst üle Eestimaa ja terve maailma, millest minagi tahan teada.
- Sellepära**st, et „Noorte Glu“ on peaaegu ainufene, rohkestest piltidega kaunistatud kristlik noorsoo ajakiri meie maal mille pildid ja ilustused tõmbawad noorte tähelepanu oma peale.
- Sellepära**st, et „Noorte Glu“ autorite soow on noortele kõigeparemat ja ilusamat pakkuda ja mina nende noortega, kes on teda wõtnud omaks ajakirjaks, tahan kaasa sammuda.

„Noorte Glu“ tellimisi wõtawad vastu:

Rahlas — Ernst Roosmann, üle Rakke, Simuna — Rahla.
Martnas — Jaan Rõrgesaar, üle Saapsalu, Martna — Restwene küla.
Arutülas — Julius Piwat, Miku talus.

Sealsamas müüakse ka üksituid numbrid. Peale selle on „Noorte Glu“ saada noorsoo seltside raamatu laudadel ja Tarwitajate üh. „Seltsimehe“ kaupluses Tallinnas.

Tellimise hind 100 marka aastas postiga, üksik nummer 25 marka.

Noored, iseäranis ühingute kirjanduse toimekonnad, wõtke oma häälekandja laialilaotamisest elawalt osa. Toimetuse aadress: Allika tän. 1—6.

Eesti Ühendatud Usklikude Tarwitajate Ühisus

„Seltsimees“

S. Karja tän. nr. 20.

Soowitab suuremas wäljawalikus eesti ja saksakeelseid waimuliku kirjatoide: Spurgeon, Kristina Kot, M. v. D., S. Zelleri, Runa, Pany, Käthe Dorni ja teiste tähtsamate kirjanikkude töid. Piibleid eesti ja saksakeelseid. Piible käsiraamatuid. Lauulu-noote, seinasalme, pilte, postkaarte ja mitmeesist kirjutusmaterjali.

Hind 25 marka.